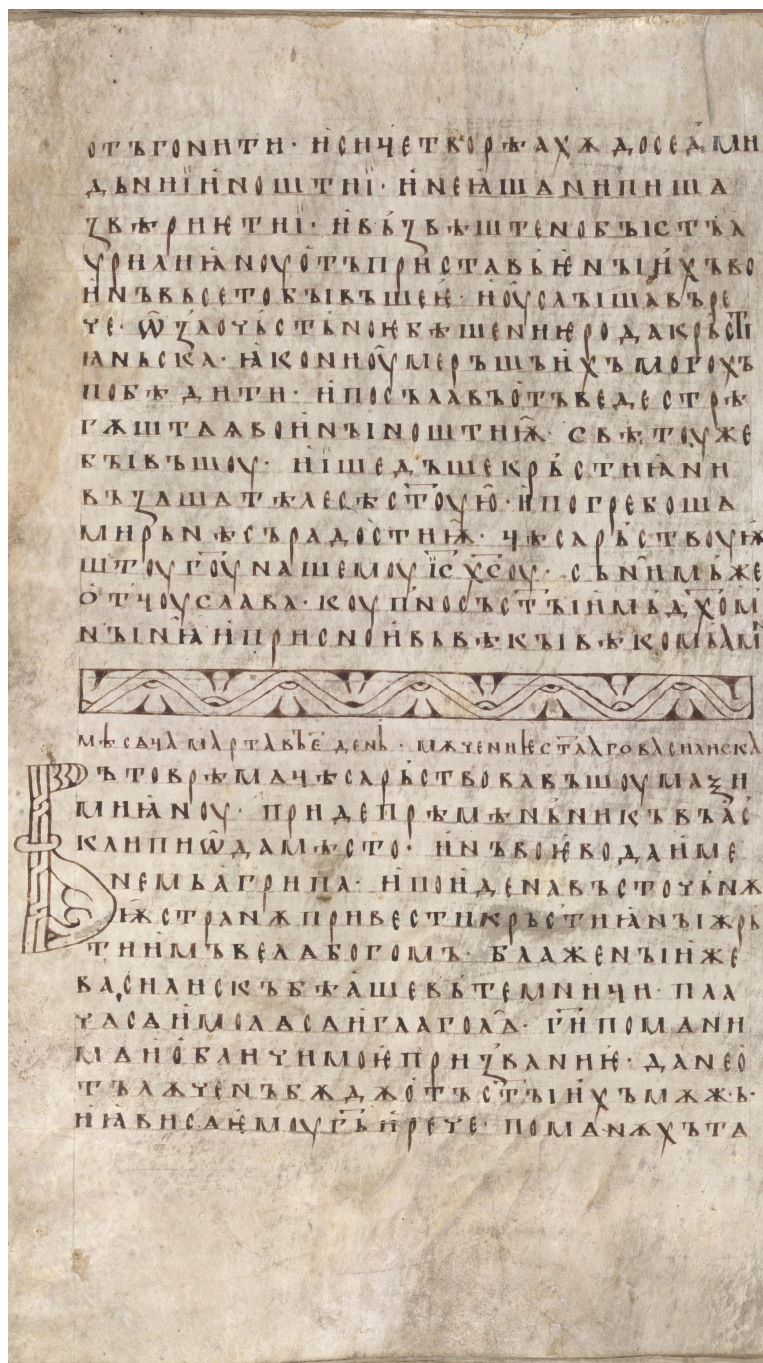

V tej številki:

Prekoordinacija ali postkoordinacija	3
Knjiga kot predmet katalogizacije	4
Obisk nemške nacionalne knjižnice (Deutsche Bibliothek) in knjižnega sejma v Leipzigu ter Državne knjižnice v Berlinu (Staatsbibliothek zu Berlin - Preussischer Kulturbesitz)	8
Podelitev nazivov v knjižnični dejavnosti v letu 2010	10
Poročilo s skupščine International Internet Preservation Consortium (IIPC)	12
Promocija pis(a)ne kulturne dediščine	17
Vabilo k sodelovanju s prispevki v mednarodni številki revije Knjižnice	18
Navadna knjižnična zbirka	19
Supraseljski kodeks bo končno združen!	20
Bralna značka za zaposlene	21
Otočje O	22
Najava: Knjižnica: odprt prostor za dialog in znanje	23
Najava: Vloga slikovnih sestavin pri sporazumevanju	26
Natečaj za najboljšo knjižno kazalko	29

Uvodnik

Te dni avtorjem prispevkov, objavljenih v Knjižničarskih novicah od leta 1991 do 2008, v podpis pošiljamo dovoljenja za objavo le-teh na portalu dLib.si. V tem obdobju je bilo v Knjižničarskih novicah objavljenih preko 3000 člankov, ki jih je pripravilo več kot 400 različnih avtorjev.

Ideja o objavi starejših letnikov Knjižničarskih novic na dLib.si čaka na realizacijo že nekaj let in bi še nekaj časa ležala v predalu, če ne bi bilo pomoči prostovoljk Barbara Vogrinec Jesenšek in Daniele Jaklič.

Hkrati potekata dva procesa — na eni strani pridobivanje dovoljenj avtorjev, na drugi pa digitalizacija starejših letnikov in urejanje dokumentov z novjšimi letniki.

Vsak avtor je/bo prejel dva izvoda pogodbe, s

katero dovoljuje objavo svojih prispevkov v Digitalni knjižnici Slovenije. Oba izvoda sta že podpisana s strani uprave NUK. Avtorji so zaproseni naj podpišejo oba izvoda pogodbe, enega shranijo za osebni arhiv, drugega pa pošljejo nazaj v NUK.

Knjižničarske novice bodo na dLib.si objavljene v obliki celotnih števil in ne »razrezane« na posamezne prispevke. Ti bodo najdljivi s pomočjo iskalnega orodja po dLib.si. Za lažji sprehod po prispevkih bodo na portalu objavljena tudi bibliografska kazala vseh letnikov, v katerih bomo navedbe enot preko URN-jev povezali s polnim besedilom na portalu.

Želim vam prijetne poletne dni!

Damjana Vovk

OBVESTILA

Koledar prihajajočih srečanj

TUJINA

(izbor za obdobje julij – oktober 2011)

- **24.-27.7.2011**, Dublin, Irska, *Conference of the International Association of Music Libraries Archives and Documentation Centres*, <http://www.iaml.info/en/node/587>
- **28.-29.7.2011**, Midrand, JAR, *Annual LIS Research Symposium*, <http://lisresearchsymposium.blogspot.com/>
- **7.-11.8.2011**, Kingston, Jamajka, *2011 IASL Conference: School Libraries: Empowering the 21st Century Learner*, <http://www.iasl-online.org/events/conf/2011/>
- **13.-18.8.2010**, San Juan, Portoriko, *IFLA 2011: Libraries beyond libraries: Integration, Innovation and Information for all*, <http://www.ifla.org/en/ifla77>
- **22.-25.8.2011**, New York, ZDA, *9th Northumbria International Conference on Performance Measurement in Libraries and Information Services*, <http://www.york.ac.uk/about/departments/support-and-admin/information-directorate/events/performance-conference-2011/>
- **1.-2.9.2011**, Passau, Nemčija, *12th European Conference on Knowledge Management - ECKM 2011*, <http://academic-conferences.org/eckm/eckm2011/eckm11-home.htm>
- **8.-9.9.2011**, Zürich, Švica, *2011 International Symposium on Health Information Management Research*, <http://www.ishimr2011.com/>
- **13.-15.9.2011**, České Budějovice, Češka, *The Libraries of the Present 2011*, <http://www.svkos.cz/sdruk/konference-knihovny-soucasnosti/clanek/konference-knihovny-soucasnosti/>
- **15.-17.9.2011**, Vannes, Francija, *Congrès de l'ADBU*, http://www.adbu.fr/article.php3?id_article=713
- **19.-20.9.2011**, Haag, Nizozemska, *Classification & Ontology - Formal Approaches and Access to Knowledge: International UDC Seminar 2011*, <http://seminar.udcc.org/2011/index.htm>
- **19.-21.9.2011**, Chicago, ZDA, *12th Interlending and Document Supply Conference: Resource Sharing in the Digital Age*, <http://ilds2011.org/>
- **21.-23.9.2011**, Mykonos, Grčija, *4th World Summit on the*

Knowledge Society (WSKS 2011), <http://wsks.org/>

- **21.-23.9.2011**, Haag, Nizozemska, *11th International Conference on Dublin Core and Metadata Applications (DC-2011)*, <http://dcevents.dublincore.org/index.php/IntConf/dc-2011>
- **23.-24.9.2011**, Praga, Češka, *Europe's 7th Information Architecture Summit (euroIAVII)*, <http://www.euroia.org/>
- **26.-28.9.2011**, Berlin, Nemčija, *Public Knowledge Project Scholarly Publishing Conference 2011*, <http://pkp.sfu.ca/ocs/pkp/index.php/pkp2011/pkp2011>
- **26.-28.9.2011**, Berlin, Nemčija, *Theory and Practice of Digital Libraries*, <http://www.tpd12011.org/>
- **26.-28.9.2011**, Melbourne, Avstralija, *6th International Conference on Digital Information Management*, <http://www.infotoday.com/calendar.asp#201109>
- **26.-30.9.2011**, Zadar, Hrvaška, *Summer School in the Study of Historical Manuscripts*, <http://ozk.unizd.hr/summerschool2011/>
- **29.9.-2.10.2011**, St. Louis, ZDA, *LITA National Forum 2011*, http://lib.skidmore.edu/library/LITA_Proposal.html
- **29.9.-3.10.2011**, Dodekanisa, Grčija, *International Conference on Integrated Information, IC-ININFO 2011*, <http://www.icininfo.net/>
- **3.-8.10.2011**, Atene, Grčija, *DL.org Autumn School on Digital Libraries and Digital Repositories: Modelling, Best Practices, and Interoperability*, <http://www.dl.org.eu/index.php/autumn-school>
- **5.-7.10.2011**, Hague, Nizozemska, *3rd LIBER-EBLIDA Workshop on Digitization of Library Material in Europe*, http://www.eblida.org/index.php?mact=Calendar,cntnt01,default,0&cntnt01year=2011&cntnt01month=1&cntnt01event_id=354&cntnt01display=event&cntnt01lang=en_US&cntnt01detailpage=&cntnt01return_id=72&cntnt01returnid=72
- **7.-12.10.2011**, New Orleans, ZDA, *ASIS&T 2011 Annual Meeting*, <http://www.asist.org/conferences.html>
- **10.-12.10.2011**, Chicago, ZDA, *12th Interlending and Document Supply Conference (ILDS)*, mary.hollerich@gmail.com
- **14.-16.10.2011**, Toronto, Kanada, *9th International Conference on the Book*

Prekoordinacija ali postkoordinacija

O pomenu predmetnega dostopa govorijo Smernice za predmetni dostop v nacionalnih bibliografijah (Guidelines for Subject Access in National Bibliographies) <http://www.ifla.org/en/node/1707>, ki smo jih predstavili v prejšnji številki Knjižničarskih novic. Zaradi gospodarske krize in zaradi poskusov racionalizacije knjižničnih postopkov so pri nas oživila razmišljanja o opustitvi predmetnih nizov. V tokratni rubriki Vsebinska obdelava objavljamo prevod, ki našteva prednosti in pomanjkljivosti prekoordiniranih in postkoordiniranih sistemov za predmetno označevanje. Originalno besedilo najdemo v datoteki (Guidelines for Subject Access in National Bibliographies) <http://www.ifla.org/en/node/1707> na straneh 22 in 23.

Prekoordinacija pomeni, da katalogizator v danem sistemu indeksirne izraze za sestavljene vsebine oblikuje v času postopka indeksiranja.

Postkoordinacija pomeni, da so v danem sistemu indeksirni izrazi za sestavljene vsebine oblikovani le na točki iskanja.

Svenoniusova je že leta 1995 ugotovila, da se prekoordinirani in postkoordinirani sistemi razlikujejo v naslednjem:

- kdo vrši koordinacijo,
- kdaj izvrši koordinacijo,
- kako so besede koordinirane.

Prednosti prekoordinacije so:

- Možnost brskanja (omogoča hierarhične prikaze za boljše možnosti brskanja)
- Večja natančnost (poveča pomen niza, izražene so lahko zapletene vsebine)
- Prožnost pri oblikovanju sistema (uporabnost za brskanje in iskanje s ključnimi besedami, sistem lahko pretvorimo v postkoordiniran sistem)
- Jasnost miselnih povezav (jasnejša ohranitev konteksta, nedvoumna identifikacija odnosov, standardiziran red v nizih uporabljenim besedam daje pomen, dosledno zgrajeni prikazi spodbujajo uporabo kvalifikatorjev ali drugih sredstev za izboljšanje iskanj)

3

Slabosti prekoordinacije so:

- Zapletenost (pravila za sestavljanje oznak še niso avtomatizirana, vsi nizi niso vezani na uporabo za avtomatsko validacijo)
- Končni uporabniki sintakse ne razumejo dobro
- Prevelika potratnost (zahteva se ročno indeksiranje dobro izurjenega osebja, osebje je drago, izučitev osebja vzame veliko časa)
- Majhna prilagodljivost (ni tako koristen, kadar ni izbrano ali uporabljeno brskanje, upoštevana mora biti sintaksa)

Prednosti postkoordinacije so:

- Enostavnost (osebje je lažje izuriti)
- Hitrost pri indeksiranju
- Manj obsežni geslovniki
- Osebje sprejme postkoordinacijo manj zadržano (nobena nova vsebina ne potrebuje povezave z drugimi)
- Prilagodljivost (omogoča indeksiranje na različnih nivojih izčrpnosti, prilagodi se različnim iskalnim vzorcem)
- Združljivost z drugimi orodji dostopa, ki uporabljajo ključne besede.

Slabosti postkoordinacije so:

- Majhna natančnost (možne so napačne povezave)
- Pomanjkljiva zmožnost povezovanja (nejasni odnosi med izrazi)
- Majhna možnost brskanja (pomanjkanje hierarhičnih odnosov)
- Dvoumnost pri zapletenih vsebinah (uporaba ključnih besed preprečuje jasne povezave pri zapletenih vsebinah)

prevedla Darija Rozman
Narodna in univerzitetna knjižnica

Knjiga kot predmet katalogizacije

Uvod

Namen tega prispevka je prikazati knjigo kot predmet katalogizacije, ki se spreminja. Vprašanje, kaj bomo sploh katalogizirali, je zelo pomembno in bi moralo biti rešeno načelno. Knjigo lahko katalogizacijsko opredelimo kot neločljivo celoto, ki združuje najmanj dva enakovredna sestavna dela: delo oz. vsebino in fizični nosilec. Lahko pa jo opredelimo tudi kot dva samostojna predmeta in posebej katalogiziramo delo in posebej nosilec. Ali je potrebno več pozornosti nameniti samo enemu izmed obeh delov, in če, kateremu?

Knjižnice imajo pomembno vlogo pri posredovanju knjižničnega gradiva in informacij. Ko knjižnice nabavijo gradivo, ga je potrebno najprej katalogizirati in vsebinsko opisati, šele potem ga lahko ponudimo na voljo uporabnikom. Katalogizacija je popis relevantnih bibliografskih podatkov iz gradiva. Vsebinski opis je določitev vsebine, ki se lahko izrazi s predmetnimi oznakami, vrstilcem UDK itd. Vse te podatke se vključi v knjižnični katalog, s pomočjo katerega ugotovimo, ali ima knjižnica določeno knjigo ali drugo gradivo, katera dela določenega avtorja ter katere izdaje, prevode, priredbe in predelave določenega dela.

Knjižnično gradivo, ki ga katalogiziramo, se spreminja. V knjižnicah so dolgo prevladovale tiskane knjige, danes poznamo tudi elektronske in zvočne knjige. Eno izmed najstarejših katalogizacijskih načel je, da moramo knjigo, ki jo opisujemo, imeti v rokah, da jo lahko

natančno pregledamo. Pri katalogizaciji elektronskih virov tega načela ne moremo upoštevati in se zadovoljimo z računalniškim zaslonom.

Katalogizacijski pravilniki

Katalogizacija poteka v skladu z veljavnim katalogizacijskim pravilnikom, ki obsega določila za značnico in bibliografski opis. Pravilniki omogočajo enotno strokovno obdelavo vseh vrst knjižničnega gradiva, saj temeljijo na mednarodnih načelih in mednarodnih standardih. Na začetku se je katalogizacijska praksa razlikovala od knjižnice do knjižnice; katalogizacijska pravila niso imela teoretičnih osnov in so se prenašala po ustnem izročilu. S hitrim razvojem znanosti v 18. stoletju so knjižnice dobivale vedno več gradiva in pokazala se je potreba po večji sistematičnosti in urejenosti knjižničnih zbirk, brez katere bi bilo iskanje zelo zamudno. Pravilniki, ki so poenotili katalogizacijo v več knjižnicah, so začrtali smer nadaljnega razvoja in skozi zgodovino srečamo celo vrsto pravilnikov, ki so vsak na svoj način vplivali na katalogizacijsko prakso in teorijo.

Avstrijska biblioteka instrukcija za univerzitetne in licejske knjižnice iz leta 1778 predstavlja najstarejši državni ukrep na področju knjižničarstva, med drugim predpisuje izdelavo knjižničnih katalogov v licejskih in univerzitetnih knjižnicah, veljala je tudi za ljubljansko Licejsko knjižnico (Berčič, 2007). *Navodila za centralni katalog francoskih podržavljenih knjižnic* iz leta 1791 odražajo vzduš-

je po francoski meščanski revoluciji, saj so določala popis knjižničnega gradiva iz podržavljenih zasebnih in cerkvenih knjižnic, gradivo je bilo treba popisovati na igralne karte. Znamenita so pravila za izdelavo kataloga Knjižnice Britanskega muzeja iz leta 1841, znana tudi kot *Panizzijev pravilnik*, ki je prinesel novo ureditev po abecedi avtorjev. Ta pravilnik z 91 pravili predstavlja samo uvod h katalogu te knjižnice. *Jewettov pravilnik* iz 1852 razdeli postopek katalogizacije na dva med seboj neodvisna postopka, in sicer na značnico in bibliografski opis, kar je omogočalo zelo enostavno urejanje kataložnih vpisov po različnih elementih. Jewett je načrtoval izdelavo ameriškega centralnega kataloga, kar je bilo zelo velikopotezno in izvedljivo samo, če bi vse ameriške knjižnice katalogizirale na enak način; zato je v ta namen pravilnik tudi pripravil. *Cutter* je močno vplival na razvoj katalogizacijskih pravil skoraj do konca 80-ih let prejšnjega stoletja, njegov pravilnik iz leta 1876 je izšel še v treh izdajah. *Cutter* je tudi opredelil funkcije knjižničnega kataloga, ki so z manjšimi spremembami postale osnova za pariška načela.

Dva zelo pomembna katalogizacijska pravilnika sta nastala ob približno istem času, in sicer *Pruske instrukcije* 1899 in prvi *Angloameriški pravilnik* 1908. Pruske instrukcije so se uporabljale v deželah takratne Prusije približno 50 let; glavni očitke je bila nejasna terminologija, glavna značilnost pa načelo vodilnega samostalnika (substantivum regens) v stvarni

značnici. Angloameriški pravilnik je najbolj razširjen pravilnik po vsem svetu, obstaja cela vrsta predelanih in dopolnjenih izdaj, med drugim *Anglo-American Cataloging Rules* (AACR); pravilnik se je sproti prilagajal spremembam v knjižnicah, računalniškemu katalogu in novim vrstam knjižničnega gradiva vključno z elektronskimi viri. Iflin konceptualni model knjižničnega kataloga *Funkcionalne zahteve za bibliografske zahteve* (FZBZ) je osnova za nov katalogizacijski standard *Resource Description and Access* (RDA), ki je izšel leta 2010 in je bil sprva mišljen kot nadaljevanje AACR2. Prilagojen je za digitalno okolje in vključuje tudi nova katalogizacijska načela, ki jih je IFLA objavila 2009.

Slovenci smo leta 1947 dobili prvi katalogizacijski pravilnik *Abecedni imenski katalog*, ki je pomenil prenehanje uporabe Pruskih instrukcij, leta 1967 pa tudi njegovo novo izdajo. V okviru bivše Jugoslavije so vse republike uporabljale *Pravilnik i priručnik za izradbo abecednih kataloga* (PPIAK) avtorice Eve Verone. PPIAK je zelo sistematičen pravilnik in hkrati priročnik s številnimi primeri. Na žalost, PPIAK nima enake usode kot AACR, saj se ni dopolnjeval v skladu s spremembami in z Iflinimi priporočili. PPIAK, ki je naš veljavni katalogizacijski pravilnik, ima celo vrsto pomanjkljivosti, ker zajema le tiskane monografske in serijske publikacije in ker je namenjen za izdelavo listkovnega kataloga.

Definicije za knjigo

Katalogizacijski pravilniki običajno obsegajo tudi definicije

najpomembnejših pojmov kot npr. avtorstvo, publikacija, knjiga, delo itd.

Verona (1971) opredeljuje knjigo v ožjem in širšem pomenu; v ožjem pomenu gre za med seboj povezane liste, na katerih je natisnjeno besedilo ali reprodukcije likovnih umetnosti in podobno; v širšem smislu je vsak obsežnejši dokument z besedilom na lahko prenosljivem materialu, kar poleg tiskanih knjig vključuje tudi knjige na papirusnih zvitkih, glinastih ploščicah in rokopise. Knjige z manjšim številom strani Verona uporablja imenuje *brošure* brez ozira na vezavo. Po Unescovi definiciji knjiga obsega najmanj 49 strani, brošura pa od 5 do 48 strani. Za katalogizacijo razlikovanje med knjigo in brošuro ni relevantno.

V Bibliotekarskem terminološkem slovarju je knjiga opredeljena v šestih pomenih, in sicer na splošno kot »javnosti namenjena tiskana ali z drugimi tehničnimi sredstvi izdelana publikacija z besedilom, ilustracijami, drugače oblikovanim sporočilom, natisnjenim na straneh, listih, polah knjižnega bloka in zaščitenim z vezavo«; v katalogizacijskem smislu je knjiga »tiskana monografska publikacija z besedilom, ilustracijami v enem ali več zvezkih« (Kanič et al., 2009, str. 145).

Kot sinonim za knjigo se pogosto uporablja tudi *publikacija* in *dokument*, kar je ustrezno. V starejših katalogizacijskih pravilnikih in starejši literaturi se je v tem pomenu uporabljal tudi izraz *delo*, kar ni pravilno. Na to je opozarjala že Verona (1971); Lubetzky jasno razlikuje delo in knjigo; knjiga torej vsebuje delo (cv: Smiraglia, 2001);

Svenonius (2001) meni, da dokument uteleša abstraktno informacijo. Posamezna knjiga lahko obsega več del enega avtorja ali več del različnih avtorjev, to so vsebinsko popolnoma samostojna dela, bibliografsko pa ne.

Definicije za delo

Kljub različnim definicijam za delo obstajajo nekatere skupne značilnosti predvsem to, da je delo abstraktno in da ima lahko različne fizične oblike. Na pariški konferenci so delo opredelili kot misel, ki se izrazi s pomočjo jezika ali drugih znakov; delo se lahko pojavi v več različicah npr. izdaje in prevodi; vsaka predelava dela je novo, vendar sorodno delo (cv: Smiraglia, 2001). V Bibliotekarskem terminološkem slovarju je delo tisto »kar je uresničeno z ubesedovanjem, upodabljanjem ali uglasbitvijo«, kot sinonim je navedena literarna enota; delo je tudi »takšna intelektualna ali umetniška stvaritev, predstavljena v rokopisu ali objavljena v publikaciji, posredovana z ustnim izročilom, govorom ali upodobljena« (Kanič et al., 2009, str. 69).

Smiraglia (1992) ugotavlja, da je vsako delo edinstveno in da je sestavljeno iz idejne in semantične vsebine. Idejna vsebina so ideje, misli, trditve itd., po katerih se določeno delo razlikuje od drugih del; semantična vsebina vključuje besedilo in druge znake npr. note, s pomočjo katerih se izrazijo ideje itd. Sprememba idejne in semantične vsebine pomeni nastanek novega dela. Delo in besedilo sta dva različna vidika, vendar ju ne moremo popolnoma razdvojiti.

Po FZBZ je delo zelo natančno opredeljeno, in sicer kot abstraktna intelektualna in/ali umetniška stvaritev, ki se izrazi s pomočjo ene ali več izraznih oblik, vsaka izrazna oblika se lahko realizira v eni ali več pojavnih oblik (Funkcionalne zahteve za bibliografske zapise, 2000).

Bibliografska in literarna enota

Pettee meni, da vsaka knjiga predstavlja določeno literarno enoto; katalog mora identificirati tako knjige kot literarne enote (cv: Smiraglia, 2001). Verona (1959) razlikuje bibliografsko in literarno enoto; bibliografska enota je knjiga oz. primer, ki ga ima katalogizator pred seboj in ki ga bibliografsko obdeluje. Bibliografsko enoto lahko imenujemo tudi katalogizacijska enota, opisovana enota ali enota knjižničnega gradiva (Kanič et al., 2009).

Literarna enota ali literarno delo je duhovni ali literarni proizvod v abstraktnem smislu brez ozira na to, ali obstaja samo kot rokopis ali je na kakršen koli način razmnožen (Verona, 1959). Literarna enota je skupina sorodnih del, ki so med seboj povezana, npr. izvirnik, različne izdaje, prevodi, predelave.

Verona (1959) navaja tri funkcije knjižničnega kataloga:

1. omogoča najti določeno knjigo,
2. prikaže informacije o vseh izdajah, prevodih itd. za določeno delo, ki se nahajajo v določeni knjižnici,
3. prikaže informacije o vseh delih določenega avtorja, ki se nahajajo v določeni knjižnici.

Prvi dve funkciji sta povezani z bibliografskimi in literarnimi enotami. Verona (1959) tudi meni, da se funkcije kataloga v praksi pogosto izključujejo med seboj. V katalogu, ki uresničuje samo svojo prvo funkcijo, je osnovni element bibliografska enota. Izbira značnice temelji izključno na sami bibliografski enoti. Tak katalog je učinkovit samo, če uporabniki vedo, kaj iščejo, npr. katero izdajo ali prevod. V katalogu, ki uresničuje samo drugo funkcijo, je poučilec na literarni enoti. Izbira značnice temelji na identifikaciji naslova in avtorja literarne enote, kateri pripada določena knjiga. Uporabniki so pri iskanju uspešni, če iščejo literarne enote. Tretja funkcija kataloga pomeni zbrati vsa dela določenega avtorja s pomočjo enotnega naslova, prav tako tudi anonimna dela in dela objavljena pod psevdonimi.

V 17. in 18. stoletju je imela v katalogu pomembno vlogo predvsem zbirna funkcija za vsa dela določenega avtorja, v začetku 19. stoletja so dajali prednost posameznim knjigam. Razlikovanje literarne in bibliografske enote sovpada s spremembami nabavne politike v knjižnicah. Nabava v knjižnicah 17. in 18. stoletja je temeljila na pridobivanju literarnih enot; različne izdaje določenega dela so smatrali kot dvojnice in so jih izločali iz knjižničnih zbirk. Z razcvetom nacionalnih knjižnic in nacionalnih bibliografij se tako prakso opusti. Kljub temu se literarne enote niso teoretično obravnavale kot katalogizacijski problem in večinoma niso bile vključene v takratne katalogizacijske pravilnike.

Verona (1959) meni, da je odločitev, ali naj katalog popi-

suje literarne ali bibliografske enote, odvisna od tega, katera funkcija kataloga je za uporabnike najpomembnejša; zato je potrebno pridobiti empirične podatke. Prepričana je, da uporabniki v katalogu bolj pogosto iščejo bibliografske enote, kar pogojuje uporabo tako imenovane alternativne metode, in sicer v glavnem kataložnem vpisu opišemo bibliografsko enoto; s pomočjo dodatnih vpisov pa identificiramo literarne enote.

Bibliografska entiteta

Pri opredeljevanju, kaj je predmet katalogizacije, je potrebno upoštevati, kaj uporabniki v katalogu iščejo: delo, nosilec itd. Nekateri avtorji menijo, da uporabnike bolj zanima delo (Tillett, 1991; Yee, 1994; Murtomaa, 1999). V raziskavi FZBZ so poskušali ugotoviti, katere podatke bi moral knjižnični katalog obsegati, da bi lahko čim bolj zadovoljil potrebe uporabnikov. Določili so postopke, ki jih uporabniki izvajajo v katalogu, ko iščejo gradivo:

1. najti
2. identificirati
3. izbrati
4. pridobiti.

Model FZBZ je prinesel novo terminologijo, saj temelji na bibliografskih entitetah in odnosih med njimi. S pomočjo entitet je mogoče natančno opredeliti razliko med abstraktnim delom in med fizičnim nosilcem, ki to delo uteleša. Določili so tri skupine entitet:

1. prva skupina: entitete, ki predstavljajo rezultate človeškega intelektualnega in/ali umetniškega ustvarjanja (delo, izrazna oblika, pojavna oblika, enota)
2. druga skupina: entitete, ki so

odgovorne za rezultate človeškega ustvarjanja (osebe, korporacije)

3. tretja skupina: entitete, ki predstavljajo temo (pojem, predmet, dogodek, kraj, entitete prve in druge skupine).

Vsaka entiteta prve skupine je lahko predmet katalogizacije. Delo je opredeljeno kot popolnoma abstraktna entiteta, to je zamisel ali ideja, ki nastane v avtorjevi glavi. Vsako delo se lahko izrazi s pomočjo ene ali več izraznih oblik, in sicer s pomočjo besedila, govora, petja, gibanja; izrazna oblika je lahko prevod ali nova izdaja. Pojavna oblika je fizično utelešenje izrazne oblike, predstavlja vse primerke, ki imajo enake značilnosti glede na vsebino in zunanjo obliko; pojavna oblika je lahko tiskana knjiga, ki izide pri določeni založbi določenega leta. Enota kot entiteta je posamezni primerek pojavnih oblik; ta primerki se lahko razlikujejo od ostalih primerkov, ker ima npr. avtorjevo posvetilo. Za vsako entiteto so določili tudi attribute, npr. za delo: naslov, oblika, datum, ciljna skupina, okoliščine, v katerih je delo nastalo itd. Značilni atributi za pojavno obliko so poleg naslova, navedbe odgovornosti tudi podatek o izdaji, založba, tiskarna, leto, nosilec itd.

FZBZ je konceptualni model bibliografskega sveta, ki omogoča zelo natančno izbiro predmeta katalogizacije: delo, izrazna oblika, pojavna oblika, enota. Za uporabnike pomeni več možnosti za iskanje, saj si lahko sami izberejo, po katerih entitetah bodo iskali.

Zaključek

Katalogizacija je osrednji postopek strokovne obdelave v knjižnici. Katalogizatorji popisujejo relevantne podatke iz knjižničnega gradiva tako, da se to gradivo lahko identificira in predstavi v knjižničnem katalogu. V zgodovinskem razvoju je doživela številne spremembe, od tega, da je na začetku vsaka knjižnica katalogizirala po svojih lastnih pravilih pa vse do poenotenja na mednarodnem nivoju. IFLA je leta 2009 izdala nova katalogizacijska načela, ki bolj ustrezajo spremenjenemu okolju v knjižnicah kot pariška načela. Na novih načelih temelji tudi mednarodni katalogizacijski standard RDA (Oliver, 2010).

Knjiga kot predmet katalogizacije se je spreminjala. Med knjižničnim gradivom v knjižnicah je dolga leta prevladovala tiskana knjiga, danes poznamo tudi elektronsko in zvočno knjigo. Ker se določeno delo lahko pojavi na različnih nosilcih, se

poraja vprašanje, ali je sploh potrebno za vsak nosilec izdelati poseben bibliografski zapis ali zadostuje en sam zapis, v katerem bi prvenstveno popisali določeno delo in hkrati vse nosilce, ki ga obsegajo.

Pri nas na področju katalogizacije vlada nenavadno neskladje, saj na eni strani uporabljamo katalogizacijski pravilnik, ki je zastarel na več mestih, ki je namenjen za listkovni katalog in ki obsega samo pravila za katalogizacijo tiskanih knjig in serijskih publikacij; na drugi strani pa imamo sodoben spletni katalog. Zato bi bilo nujno potrebno več storiti na področju katalogizacijske teorije in se hitreje prilagajati spremembam in novostim.

Marija Petek

Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo

marija.petek@ff.uni-lj.si

Navedeni viri

- Berčič, B. (2007). Avstrijska bibliotечna instrukcija iz leta 1778 in ljubljanska licejska knjižnica. *Knjižnica* 51 (Posebna izd.), 15-21.
- Funkcionalne zahteve za bibliografske zapise: končno poročilo*. (2000). Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo.
- Hitchens, A. in Symons, E. (2009). Preparing catalogers for RDA training. *Cataloging & Classification Quarterly*, 47, (8), 691-707.
- Izjava o mednarodnih katalogizacijskih načelih*. (2009). Pridobljeno 10. 6. 2011 s spletne strani http://archive.ifla.org/VII/s13/icp/ICP-2009_sl.pdf
- Kanič, I., Leder Z., Ujčič, M., Vilar, P. in Vodeb, G. (2009). *Bibliotekarski terminološki slovar*. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- Murtomaa, E. (1999). The net is revolutionizing cataloging. *International Cataloging & Bibliographic Control*. 28, (4), 97-99.
- Oliver, C. (2010). *Introducing RDA: a guide to the basics*. Chicago: American Library Association.
- Svenonius, E. (2001). *The intellectual foundation of information organization*. Cambridge: The MIT Press.
- Taylor, A. G. (2004). *The organization of information* (2nd ed.). Westport: Libraries Unlimited.
- Tillett, B. B. (1991). Summary of the treatment of bibliographic relationships in cataloging rules. *Library Resources & Technical Services*, 35 (4), 393-405.
- Verona, E. (1971). *Abecedni katalog u teoriji i praksi* (2. prerađeno izd.). Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo.
- Verona, E. (1959). Literary unit versus bibliographic unit. *Libri*, vol. 9, no. 2, 79-104.
- Yee, M., What is a work? (1994). Part 1: The user and the objects of the catalog. *Cataloging & Classification Quarterly*, 19 (1), 9-29.

Obisk nemške nacionalne knjižnice (Deutsche Bibliothek) in knjižnega sejma v Leipzigu ter Državne knjižnice v Berlinu (Staatsbibliothek zu Berlin - Preussischer Kulturbesitz)

Leipzig in Berlin, 17. – 21. 3. 2011

Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK) skrbi za prisotnost slovenske knjige v tujini v okviru programa zamenjave knjižničnega gradiva. Program omogoča zagotavljanje pogojev za spoznavanje in raziskovanje slovenske kulture v drugih državah in pretok dragocene strokovne literature, saj NUK sodeluje s knjižnicami na vseh celinah.

Cilj mednarodne zamenjave knjižničnega gradiva je uravnotežena zamenjava in sodelovanje med knjižnicami. Zamenjava gradiva s knjižnicami v tujini poteka v skladu z mednarodnimi dogovori pod okriljem UNESCO.

Že nekaj let opažamo v svetu trend upadanja zamenjave knjižničnega gradiva zaradi visokih stroškov (predvsem poštne) in, za današnje standarde učinkovitosti, ne dovolj zanesljive dobave knjižničnega gradiva. Zato se vsako leto nekaj knjižnic odloči za ukinitve programa zamenjave gradiva in gradivo samo še kupujejo. V Sloveniji je program zamenjave gradiva še vedno zelo pomemben. Preko stikov, ki smo jih vzpostavili pri zamenjavi gradiva, se sodelovanje med knjižnicami marsikdaj seli tudi na druga področja. Glede na trende pa tudi v NUK načrtujemo posodobitev sistema zamen z domačimi in tujimi knjižnicami. V letu 2010 je zamenjava gradiva v NUK potekala s 129 knjižnicami. Približno tretjina jih je prejela samo tiskano Slovensko bibliografijo. Od leta 2011 bo Slovenska bibliografija dostopna samo preko portala (<http://www.nuk.uni-lj.si/sb/>), zato bomo vzdrževali zamenjavo s tistimi knjižnicami, ki prejema tudi drugo gradivo in ki recipročno pošiljajo nazaj gradivo v približno enaki vrednosti. Nova usmeritev zamenjave knjižničnega gradiva bo v prihodnje od količine h kakovosti.

Nekdaj smo se knjižničarji zamenjevalci srečevali na skupnih srečanjih vsakih pet. Tako smo se lahko med seboj osebno spoznali in si izmenjali izkušnje. Žal takšnih srečanj ni več, zato ostanejo samo še individualni obiski. V letu 2011 smo prejeli povabilo, da obiščemo nemško nacionalno knjižnico v Leipzigu. Knjižnico sva obiskali Valerija Žagar in Irena Sešek. Obisk sva

zdržili z obiskom knjižnega sejma v Leipzigu in z obiskom knjižnice v Berlinu.

Slika 1: Pročelje stare Deutsche Bücherei
(foto: Valerija Žagar)

Nemška nacionalna knjižnica je bila v Leipzigu ustanovljena kot Deutsche Bücherei leta 1912, in sicer pod okriljem nemške zveze založnikov in knjigotržcev. Deutsche Bibliothek v Frankfurtu je bila ustanovljena leta 1947 za področje takratne Zvezne republike Nemčije. Po združitvi zahodne in vzhodne Nemčije sta se združili tudi knjižnici, z zakonom iz leta 2006 pa sta bili skupaj z nemškim glasbenim arhivom v Berlinu združeni v Deutsche Nationalbibliothek.

Nemška nacionalna knjižnica v Leipzigu je bila prenovljena, zraven nje pa so zgradili še nov prizidek: skladišče, ki se bo nahajalo v štirih stolpih, ter nove prostore za nemški muzej knjig in pisave. V prenovljene prostore se bo preselil tudi nemški glasbeni arhiv iz Berlina. Celotna vrednost gradnje novih prostorov je skoraj 60 milijonov evrov.

Knjižnica je konec leta 2009 hranila 14.858.855 enot gradiva, vsako leto pa pridobi več kot 310.000 enot. V 2009 je bila odprta 296 dni, povprečno 79 ur/teden. Prijavljenih obiskovalcev je bilo nekaj več kot 12.500, čitalnice pa je obiskalo v letu 2009 skoraj 136.000 obiskovalcev.

Z nemško nacionalno knjižnico v Leipzigu si tra-

dicionalno izmenjujemo patriotiko (germaniko in sloveniko). Prav tako kot NUK so tudi v nemški nacionalni knjižnici zainteresirani za nadaljnje sodelovanje.

V Nemčiji so sprejeli nov zakon o obveznem izvodu leta 2006 (enako kot v Sloveniji). Zakon določa obvezni izvod tudi za prevode, ki so izšli v tujini, če avtorji nimajo več avtorskih pravic. Obvezni izvod zbirajo v dveh izvodih: en izvod za knjižnico v Leipzigu in drugi za knjižnico v Frankfurtu. Ne zbirajo več arhivskega izvoda. Zelo uspešni so tudi pri zbiranju obveznega izvoda spletnih publikacij (od leta 2007 do 2009 so pridobili v obeh knjižnicah v Leipzigu in Berlinu več kot 117.500 spletnih publikacij, od tega je skoraj 32.000 monografij, več kot 1.300 naslovov periodike in skoraj 85.000 visokošolskih del).

Delovno srečanje s kolegicami je potekalo v prijetnem, vendar konstruktivnem vzdušju. Že tradicionalno dobro sodelovanje in redni stiki nam tudi na daljavo omogočajo dokaj kakovostno delo, vendar smo »v živo« lahko dorekli marsikakšno podrobnost, si ogledali in ovrednotili serijske publikacije, ki nam jih ponujajo v zameno na novo, spoznali potek delovnih procesov pri zamenjavi gradiva v njihovi knjižnici in izmenjali mnenja o dinamiki dela v prihodnje.

Državno knjižnico v Berlinu ravno tako prenavljajo, zato se delavci selijo iz oddelka v oddelke, oddelki za pridobivanje gradiva pa so celo preselili v poseben zabojnik. NUK sodeluje z oddelkom za vzhodno Evropo. Tako kot v NUK, tudi pri njih razmišljajo o zmanjševanju števila partnerjev zamenjevalcev, vendar pa so še vedno zainteresirani za zamenjavo gradiva s Slovenijo, predvsem zato, ker zbirajo zelo veliko sive literature, ki jo je včasih z nakupom skoraj nemogoče dobiti, ker preko knjigotrške mreže ni dobavljiva.

Tudi s kolegi iz Staatsbibliothek zu Berlin smo okrepili sodelovanje z zamenjavo nove, zelo kakovostne serije, ki obravnava teme srednje in vzhodne Evrope, pregledali nekatere v preteklosti nedorečene spremembe pri zamenjavi gradiva in si z veseljem ogledali tudi postavitev zbirke Osteuropa-Abteilung s slovenskimi publikacijami, ki so kar številčno zastopane.

V stikih z obojimi smo predvsem zelo konkretno dorekli, kaj želimo in pričakujemo od zamenjave gradiva in česar ne želimo, saj se pri zamenjavi

gradiva na splošno še vedno dogaja, da prejmemo gradivo, ki ni v skladu z nabavno politiko in usmeritvami zbirke NUK.

Slika 2: Sejem bil je živ...
(foto: Valerija Žagar)

Knjižni sejem v Leipzigu je potekal od 17. 3. do 20. 3. 2011. Prvič je bil organiziran že v 17. stoletju in po obisku sejma obiskovalec res začuti, da Leipzig živi s sejmom. Ob prihodu v mesto je bilo le-to skoraj prazno, popolno nasprotje pa so bile sejemske dvorane, kjer se je vsak dan trlo ljudi. Na sejmu so se predstavili založniki iz skoraj 40 držav, med njimi tudi Slovenija pod okriljem Javne agencije za knjigo RS, nekatere slovenske ustvarjalce pa smo srečali tudi na okroglih mizah sosednjih držav. Osrednje mesto je letos pripadlo Srbiji, ki je predstavila okrog 30 prevodov v nemščino. Program je bil zelo pester, saj so se ga s predstavitvami in branji udeležili mnogi pomembni srbski literati, tudi naš »kolega« Sreten Ugričić, ravnatelj srbske nacionalne knjižnice.

Slika 3: Predstavitve Srbije na sejmu
(foto: Valerija Žagar)

Poleg nadvse živahnega sejemskega dogajanja, številnih pogovorov z ustvarjalci, branji in različnimi načini oglaševanja je potrebno omeniti še pomembne nagrade, ki jih podelijo na sejmu za kategorijo leposlovje (Clemens J. Setz: »Die Liebe zur Zeit des Mahlstädter Kindes«, Suhrkamp Verlag), za kategorijo poljudnoznanstvena knjiga/esejstika (Henning Ritter: »Notizhefte«, Berlin Verlag) in za kategorijo prevod (iz ruščine

ponovno prevedeno delo Vojna in mir Leva Tolstoja: Barbara Conrad: »Krieg und Frieden«, Carl Hanser Verlag).

Valerija Žagar
in

Irena Sešek

Narodna in univerzitetna knjižnica

POROČILA

Podelitev nazivov v knjižnični dejavnosti v letu 2010

Marca 2009 je ministrica za kulturo, Majda Širca, na podlagi 8. člena Pravilnika o imenovanju v strokovne nazive v knjižnični dejavnosti (UL RS, št. 9/2009) imenovala Komisijo za podelitve nazivov v knjižnični dejavnosti v sestavi: dr. Silva Novljan (predsednica), dr. Eva Kodrič-Dačić (namestnica), dr. Anja Dular (članica), Tatjana Gornik-Baraga (članica), Ivan Kanič (član). Za strokovno tajnico je imenovala mag. Špelo Razpotnik in za njeno namestnico Evo Pohar-Sušnik. Sej Komisije se udeležuje tudi mag. Tatjana Likar, sekretarka na Ministrstvu za kulturo. V letu 2010 se je skupina v omenjeni sestavi v prostorih Narodne in univerzitetne knjižnice sestala na 6. sejah.

V tretjem ocenjevalnem obdobju april/maj 2010 je za imenovanje v strokovni naziv v knjižnični dejavnosti na Ministrstvo za kulturo prispelo 80 vlog, v četrtem ocenjevalnem obdobju oktober/november 2010 pa 67 vlog. Komisija je v letu 2010 skupaj obravnavala 146 vlog. Ena vloga je bila izločena iz ocenjevalnega postopka, ker je kandidat poslal vlogo za naziv, ki je višji od naziva, ki ga je dobil že v letu 2009, zanj pa ni priložil potrebnih potrdil.

Pregled vlog nas seznaja, da so največ vlog (125) za napre-

Tabela 1: Število kandidatov, ki so oddali vloge za napredovanje v strokovni naziv v letu 2010 (v dveh ocenjevalnih obdobjih), glede na tip knjižnice (skupaj 147 kandidatov).

TIP KNJIŽNICA	ŠT. KANDIDATOV (april 2010)	ŠT. KANDIDATOV (oktober 2010)
Splošne knjižnice	67 kandidatov	58 kandidatov
Visokošolska knjižnica	6 kandidatov	5 kandidatov
Specialna knjižnica	5 kandidatov	0 kandidatov
Nacionalna knjižnica	2 kandidata	4 kandidati
Šolska knjižnica	0 kandidatov	0 kandidatov

dovanje v strokovni naziv oddali kandidati, zaposleni v splošnih knjižnicah. 6 kandidatov, ki so zaprosili za strokovni naziv, je iz nacionalne knjižnice, 11 kandidatov iz visokošolskih knjižnic in 5 kandidatov iz specialnih knjižnic (glej tabela 1).

Izobrazbena struktura kandidatov za obe ocenjevalni obdobji je pestra: s V. stopnjo izobrazbe je za strokovni naziv zaprosilo 27 kandidatov, s VI. stopnjo izobrazbe 19 kandidatov, s stopnjo VII/1 10 kandidatov, največ kandidatov, 79, s VII/2 stopnjo izobrazbe, 11 kandidatov pa z VIII. stopnjo izobrazbe ter 1 kandidat z IX. stopnjo izobrazbe. (Glej Tabela 2).

V tabeli 2 predstavljeni podatki o pridobljenih nazivih v knjižnični dejavnosti v letu 2010, v dveh ocenjevalnih obdobjih, kažejo, da je bilo v letu 2010 skupaj podeljenih 146 strokovnih nazivov. Če primerjamo števila posameznih stopenj izobrazbe s številom nazivov znotraj posamezne izobrazbene sto-

pnje, ugotovimo, da se številke ponekod ne ujemajo. Razlog je v tem, da lahko posameznik zaprosi za naziv z nižje stopnjo izobrazbe od pridobljene (na primer, kdo z magisterijem želi prejeti naziv za stopnjo VII/2, ker je tako razvrščen na delovno mesto v svoji organizaciji), oziroma ima univerzitetno izobrazbo, nima pa še opravljenega bibliotekarskega izpita za ustrezno stopnjo.

Komisija je Ministrstvo za kulturo seznanila s problemom upoštevanja oziroma prevedbe nazivov, pridobljenih po Samoupravnem sporazumu o pridobivanju strokovnih kvalifikacij bibliotekarske stroke, v strokovne nazive po Pravilniku, med drugim tudi za strokovne delavce v knjižnični dejavnosti kot so npr: vodilni delavci (vodje enot in vodje knjižnic), nezaposleni, samozaposleni, delavci, ki imajo sklenjeno delovno razmerja za delovno mesto iz drugih skupin Kataloga funkcij, delovnih mest in nazivov.

Tabela 2: Število pridobljenih strokovnih nazivov v knjižnični dejavnosti v letu 2010 (skupaj 146).

STOPNJA IZOBRAZBE	STROKOVNI NAZIV	ŠT. KANDIDATOV
V. (27 kandidatov)	Knjižničarski referent	2
	Višji knjižničarski referent	13
	Samostojni knjižničarski referent	15
VI. (19 kandidatov)	Bibliotekarski sodelavec	1
	Višji bibliotekarski sodelavec	3
	Samostojni bibliotekarski sodelavec	14
VII./1 (10 kandidatov):	Bibliotekarski referent	4
	Višji bibliotekarski referent	1
	Samostojni bibliotekarski referent	3
VII./2 (79 kandidatov):	Samostojni bibliotekar	15
	Višji bibliotekar	34
	Bibliotekarski specialist	30
VIII. (11 kandidatov):	Bibliotekarski svetovalec	6
	Višji bibliotekarski svetovalec	2
	Nižji bibliotekarski svetnik	2
IX. (1 kandidat):	Bibliotekarski svetnik	0
	Bibliotekarski višji svetnik	1

Komisija je oblikovala predloge za dopolnitev Pravilnika, in sicer da se med prehodne določbe Pravilnika doda člen, ki bi za najvišje strokovne kvalifikacije znotraj izobrazbene stopnje, določil poenostavljen postopek za pridobitev nazivov, in skrajšanje postopka pridobitve strokovnega naziva za vse delavce, ki so že pridobili strokovno kvalifikacijo po pravilih Samoupravnega sporazuma.

knjižnične dejavnosti; dokazila o pridobljeni formalni izobrazbi in potrdila o opravljenem bibliotekarskem izpitu oz. dokazilu o drugem ustreznem opravljenem strokovnem izpitu na področju knjižnične dejavnosti), priložiti tudi pisna dokazila o strokovni usposobljenosti.

Svetujemo, da si pred začetkom izdelave vloge kandidati preberejo na spletni strani MK objavljena *Najpogostejša vprašanja in odgovori* v zvezi z oddajo vlog za imenovanje v strokovni naziv ter *Navodila za izvajanje ocenjevanja strokovne usposobljenosti v knjižnični dejavnosti*. Dokazila o izpolnjevanju pogojev za ocenjevanje strokovne usposobljenosti naj vsebujejo navedbo preverljivih podatkov o strokovnem delu po klasifikaciji iz priloge Pravilnika: *Merila za ocenjevanje strokovne usposobljenosti*. Vsako dokazilo

mora vsebovati natančno poimenovanje dejavnosti, dogodka in vse potrebne elemente opisa za njegovo pravilno uvrstitev v poglavje in točkovanje po Merilih. Kadar kandidat ni edini nosilec dejavnosti, mora biti v priloženem dokazilu o njegovem delu razvidno tudi število vseh članov delovne, programske ali kakšne druge skupine, projekta, razstave ali druge dejavnosti, ki jo želi uveljavljati. Dokazila mora podpisati direktor knjižnice. Kandidat vpiše podatke o delovanju po lastni presoji. Predlagamo, da za potrebe ocenjevanja strokovne usposobljenosti upošteva svojo celotno dejavnost do leta priglasi vlogo, saj je morebitni presežek

točk prenosljiv in se upošteva pri imenovanju v višji naziv.

Za dodatne informacije spremljajte spletno stran Ministrstva za kulturo

<http://www.mk.gov.si/si/postopki/knjiznicarstvo/>, kamor lahko naslovite tudi vsa vprašanja glede pridobivanja nazivov. Ne pozabite, naslednji rok za oddajo vloge je 1. oktobra 2011. Kljub temu, da je zdaj zablokirano napredovanje v plačne razrede, to naj ne bo ovira, da se ne bi s strokovnim nazivom nagradili za svoje opravljeno delo in strokovno prizadevanje. Pridobljenega strokovnega naziva vam nihče ne more vzeti. Začnite zbirati potrdila že danes.

Špela Razpotnik
in
Eva Pohar-Sušnik

Poročilo s skupščine International Internet Preservation Consortium (IIPC)

Den Haag, Nizozemska, 9.5. – 13.5. 2011

Letošnje zasedanje skupščine IIPC je potekalo v Nacionalni knjižnici Nizozemske v Haagu. Kot lansko leto so tudi tokrat poleg zaprtega dela dogodka na katerem zasedajo različne delovne skupine konzorcija, potekali tudi spremljevalni dogodki, ki so bili odprti za javnost. Letošnja skupščina je bila najbolj obiskana doslej, na odprti del dogodka se je prijavilo čez 100 ljudi.

Prvi dan je potekal dogodek »Out of the Box: Building and Using Web Archive Collections«, katerega namen je bil predvsem predstaviti arhiviranja spleta širši javnosti in povečati zavedanje o pomenu razvoja tega področja.

Predstavitve knjižnic

Različne knjižnice so predstavile njihove dejavnosti na področju arhiviranja spleta. Najprej se je predstavila nova članica konzorcija Bibliotheca Alexandrina iz Egipta, ki je v letošnjem letu precej časa namenila arhiviranju spletnih strani, ki pokrivajo dogodke v zvezi z revolucijo v Egiptu. Kako so se na raznovrstno spletno gradivo na temo revolucije odzvale nekatere druge ustanove so predstavili tudi predstavniki Internet Archive, Library of Congress in Bibliothèque Nationale de France. S kakšnimi izzivi se spletni arhivisti srečujemo kadar želimo shraniti čim več gradiva na temo nekega nenadnega dogodka, je predstavila Gillian Lee iz Nacionalne knjižnice Nove Zelandije, kjer so se ukvarjali s shranjevanjem sple-

tnih strani na temo potresa v Churchtownu. V tem kontekstu pa je bila zanimiva tudi predstavitev Tracy Senece iz California Digital Library kjer že od lanskega leta shranjujejo spletne objave na temo izlitja nafte v Mehiškem zalivu. Pri tovrstnem pokrivanju nenapovedanih dogodkov je potrebno predvsem hitro reagirati, v proces iskanja relevantnih vsebin na spletu pa je pomembno vključiti poznavalce tematike, ki ne le objavljajo na svojih blogih ali drugih spletnih mestih, pač pa tudi aktivno spremljajo druge spletne objave o dogodku in so tako veliko bolje informirani o potencialnih spletnih mestih, ki bi jih bilo vredno ohraniti.

Sledile so krajše predstavitve različnih knjižnic in drugih ustanov, ki večinoma niso posegle v podrobnosti njihove dejavnosti, pač pa so skušale širši publiki predstaviti zgodbe, ki stojijo za njihovimi arhivi ter kaj so osnovni razlogi in koncepti pri gradnji spletnih arhivov v njihovih državah.

Med bolj zanimivimi sta bili predstavitvi Helen Hockx-Yu iz British Library in Abbie Grotke iz Library of Congress. Prva je opisala postopek pridobitve in shranitve najstarejše spletne strani v Veliki Britaniji in tudi sploh. Spletno stran, ki vsebuje publikacijo v obliki zvočnega zapisa, so v British Library prejeli kot depozit na fizičnem nosilcu. S prirejenimi postopki so spletno stran shranili v arhivski format WARC in jo vneli v arhiv. Pri tem se je pojavi-

lo vprašanje ali naj spletna mesta prejemamo tudi na tak način, torej z depozitom. Tovrstni pristop je možen, vendar je treba tehnične postopke ustrezno prilagoditi saj je obstoječ delokrog procesov arhiviranja spletnih mest za enkrat večinoma prilagojen delu s programskimi aplikacijami za samodejni zajem.

Abbie Grotke je predstavila zanimiv projekt, ki so ga izvedli v Library of Congress v sodelovanju z mladimi. Namen projekta je bil izobraževanje in oza-veščanje mlajših generacij o pomenu arhiviranja vsebin na spletu. Mladi iz 12 šol v ZDA so lahko tekom projekta aktivno sodelovali v procesu arhiviranja tako, da so oblikovali svoje tematske zbirke. Izkazalo se je, da so mlajše generacije veliko bolj dovzetne za pomen arhiviranja vsebin na spletu kot odrasli, saj v tem prostoru že od malih nog preživijo veliko časa.

V drugem delu dogodka je sledila predstavitev študije o prihodnosti spletnih arhivov z naslovom *Researchers and the Future(s) of Web Archives*, ki so jo opravili trije raziskovalci z Oxford Internet Institute. Namen študije je bil predvsem spodbuditi diskusijo med raziskovalci glede možnih razvojev spletnih arhivov v prihodnosti.

Predstavljeni so bili trije možni scenariji razvoja spletnih arhivov:

1. Nirvana: spletne arhive, ki bodo standardizirani, pregledni in bodo imeli dobre upora-

bniške vmesnike, bodo s pridom uporabljale različne skupine raziskovalcev in drugih uporabnikov.

2. Apokalipsa: spletni arhivi bodo nestandardizirani, težavni za uporabo in stežka najdljivi. Zato bo njihova uporaba nizka.

3. Singularnost: spletni arhivi ne bodo potrebni, ker se bo svetovni splet razvil do te mere, da bo posedoval lastno inteligentnost in bo možno z lahkoto vzpostaviti organsko povezavo med digitalnimi objekti in ljudmi.

Avtorji študije so v predstavitvi kot eno od glavnih težav na področju uporabe spletnih arhivov izpostavili pomanjkanje dobrih in uporabniku prijaznih vmesnikov za gradnjo spletnih arhivov, kot tudi orodij za uporabo vsebine arhivov. Tehnično manj podkovani uporabniki imajo precej težav pri analizi vsebine arhivov, pomoči in podpore temu procesu pa za enkrat ni. Zato ni čudno, da raziskovalci pri svojem delu še vedno večinoma uporabljajo živi splet. Pri razvoju orodij za uporabo spletnih arhivov se lahko zgledujemo po živem spletu, ki ponuja bogato izbiro orodij za analiziranje podatkov.

13 Do zdaj smo bili priča arhivom, ki večinoma uporabniku omogočajo iskanje in ogled posameznih spletnih mest, v prihodnosti pa bo potrebno razmisliti o ustvarjanju zbirk, ki jih bo možno uporabiti kot orodja za raziskovanje. Treba bo ugotoviti na kakšna vprašanja si lahko odgovorijo raziskovalci z uporabo neke zbirke. Strategija uporabe se mora premakniti od mikro na srednji in makro nivo.

Za boljšo uporabo arhivov je ključno vzpostaviti skupnosti ustvarjalcev orodij. Arhivi ne smejo več obstajati vsak zase, pač pa se morajo povezovati. Uporabiti moramo multidisciplinarne pristope. Pomembno je izobraziti raziskovalce, da bodo razumeli kaj arhivi vsebujejo in kako lahko to vsebino uporabijo. Nagovoriti je potrebno najširšo raziskovalno skupnost in se povezati s podiplomskimi študenti s področij, ki se dotikajo spletnega arhiviranja.

Izredno zanimiva študija, ki je preobsežna, da bi jo povzema na tem mestu, je v celoti na voljo na <http://bit.ly/I4UZ38> in odpira mnoga vprašanja ter ponudi tudi možne rešitve na temo prihodnosti ustvarjanja in uporabe spletnih arhivov.

Sledili sta še predstavitvi dveh raziskav in diskusija.

Raziskovalci kot uporabniki spletnega arhiva Velike Britanije

V British Library so izvedli dvanajstmesečni projekt, v katerem so analizirali 8 raziskovalcev kot uporabnike njihovega spletnega arhiva. Z njimi so izvedli tri delavnice v katerih so jih seznanili z delovanjem in uporabo arhiva. Rezultati so pokazali, da jih večina pri raziskovalnem delu uporablja živi splet in ne arhiviranega. V arhivu pričakujejo efemerno vsebino, ne e-knjig ali e-revij. Velikost arhiva jih prestraši, izražajo potrebo po dobrih iskalnih orodij ob enem pa so jim všeč tematske zbirke saj jim omogočajo bolj usmerjeno iskanje. V arhivu se jim zdijo najbolj pomembne tiste spletne strani, ki so že izginile s spleta ali pa bodo v kratkem.

Mapiranje Nizozemske blogosfere (Univerza v Amsterdamu, Internet Archive)

Univerza v Amsterdamu je v sodelovanju z Internet Archive izvedla projekt v katerem je skušala napraviti zemljevid blogov na Nizozemskem. Arhivirane bloge so pridobili iz arhivsek zbirke Internet Archive, obravnavali pa so spremembe med leti 1999 in 2009. Analizirana je bila razporejenost blogov po različnih domenah in spremembe skozi leta. Analiza je pokazala postopen prehod iz drugih domen na domeno .nz. Poleg tega so analizirali uporabo različnih blogerskih platform, torej kje blogerji objavljajo. Končen rezultat študije je vizualizacija nacionalnega blogerskega prostora Nizozemske na spletu.

Prvi dan se je zaključil z diskusijo v kateri so sodelovali trije raziskovalci in dva ustvarjalca spletnih arhivov, ki so prispevali zgoraj navedene predstavitve. Debato je povezovala Martha Anderson iz Library of Congress. Zaključili so, da je za raziskovalce pomembno predvsem, da vedo kaj arhiv vsebuje, kaj je bilo vključeno in kaj ne ter iz kakšnih razlogov, česa ni bilo možno zajeti in kakšne so bile težave pri izgradnji arhiva. Predvsem je potrebno dodobra dokumentirati vso dejavnost v zvezi z arhivi in raziskovalcem omogočiti dostop tudi do tega gradiva.

Čisto na koncu prvega dneva so predstavniki KB otvorili svoj spletni arhiv, ki trenutno vsebuje okoli 3000 zajetih spletišč. Od tega jih je trenutno dostopnih le 700, postopoma pa bodo dodali tudi preostale. V naslednjih nekaj letih nameravajo količino arhiviranih spletišč povečati na 10.000.

Zasedanje generalne skupščine

Drugi dan je bila na sporedu generalna skupščina, ki je vsebovala različna poročila o delovanju konzorcija IIPC, delovnih skupin in o poteku aktualnih projektov znotraj konzorcija.

Poročilo programskega vodje - Aaron Bins, Internet Archive

V zadnjem letu so se pojavljale predvsem naslednje aktualne teme:

- zajem pretočnih vsebin;
- razvoj avtomatiziranih postopkov za preverjanje kakovosti zajemov;
- uporaba spletnih arhivov za raziskovanje spleta;
- arhiviranje socialnih omrežij;
- arhiviranje vsebin na mobilnih napravah.

Trenutni projekti konzorcija:

- priprava študije o dobrih praksah na področju zajema celotnih nacionalnih domen;
- razvoj paketa orodij WARC Tools, ki je namenjen delu z arhivskim formatom WARC.

Prihodnji projekti konzorcija:

- Olimpijske igre 2012: projekt v katerem bomo lahko člani prispevali predloge za zajem spletnih strani o poletnih olimpijskih igrah 2012, vodi ga British Library.
- Web Analyzer: cilj projekta je ustvariti orodje s katerim bi bilo možno z avtomatiziranimi postopki poiskati spletne strani izven nacionalnih domen, ki so relevantne za določen nacionalni prostor. Orodje, ki je še v eksperimentalni fazi razvijajo v Nacionalni knjižnici Republike Češke v sodelovanju z Internet Archive.
- JHOVE 2: novo verzijo orodja za validacijo datotečnih for-

matov razvijajo v Digitalni knjižnici Kalifornije.

Poročilo vodje komunikacij - Abigail Potter, Library of Congress

Konzorcij so zapustili Škoti, pridružili pa so se Egipčani (Bibliotheca Alexandrina). Trenutno število članov je tako še vedno 38.

Tematika arhiviranja spleta se počasi pojavlja tudi v pomembnejših medijih, ozaveščenost širše javnosti pa se počasi povečuje. Spletno stran IIPC nameravajo preseliti na nov strežnik in na platformo Wordpress. V prihodnje bo na spletni strani več informacij kot do sedaj, objavljena pa bodo tudi orodja, ki bodo rezultat dela različnih delovnih skupin.

Ustanovljena je bila tudi nova skupina za povezovanje in ustvarjanje stikov, ki jo vodi Martha Anderson iz Library of Congress. Skupina se bo skušala strateško povezati z ustvarjalci in ponudniki vsebin na spletu, pa tudi z razvijalci aplikacij, pravniki in potencialnimi sponzorji. Eden od ciljev skupine je povečati zavedanje pomena arhiviranja vsebin na spletu, to pa je možno doseči tudi in predvsem s povečevanjem zavedanja o tveganjih ne-arhiviranja pri samih ustvarjalcih vsebin.

Finančno poročilo - Gildas Illien, Bibliotheque Nationale de France

Edini vir sredstev so članarine, o trošenju sredstev pa odloča upravni odbor. Večina denarja se je v preteklem letu potrošila za razvoj WARC Tools. Sredstva, ki so bila namenjeni za program izobraževanja v režiji BNF, ni bilo možno potrošiti

zaradi pravnih omejitev v Franciji, upati pa je, da bo možno izobraževanje izvesti v naslednjem letu.

V letu 2011 bodo sredstva uporabljena za naslednja področja: izobraževanje, izdaja publikacij, nadaljnji razvoj WARC Tools, projekt in študija v sodelovanju z Oxford Internet Institute in projekt dobrih praks na področju domenskih zajemov (Domain Crawl Best Practices Report).

Poročilo delovnih skupin

V konzorciju delujejo tri delovne skupine: za zajemanje, hranjenje in dostop.

Delovna skupina za zajemanje (Harvesting Work Group) - Aaron Bins, Internet Archive

Trenutno znotraj skupine poteka dva projekta, ki sta bila že omenjena (Web Analyzer in Domain Crawl Best Practices Report). Na podlagi mnenj in potreb članov skupine v zadnjem obdobju so se oblikovala tri delovna področja na katera se bo skupina v prihodnje še posebej osredotočila:

- avtomatizacija analize kakovosti zajemov;
- zajem HTML 5;
- zajem dinamično generiranih vsebin na spletu.

Delovna skupina za hranjenje (Preservation Working Group) - Gina Jones, Library of Congress

Cilji skupine so razvoj programskih orodij, metapodatkovnih shem in priporočil ter dobrih praks na področju trajnega hranjenja. Glavna delovna področja zajemajo:

- razvoj konceptov hranjenja;
- določitev relevantnih metapodatkov in kako digitalne objekte opremiti z njimi;
- delovni postopki (workflows) za shranjevanje vsebin v digi-

talnih repozitorijih;

- razvoj strategij trajnega hranjenja (migracija, emulacija itd);
- razvoj tehnične dokumentacije;
- evalvacija orodij za trajno hranjenje.

Skupina načrtuje pripravo baze tveganj (risk assessment database) pri trajnem hranjenju. Na spletu bo na voljo tudi vmesnik, v katerega bodo lahko ustanove vnesle svoje podatke in tako ocenile svojo stopnjo tveganja.

Delovna skupina za dostop (Access Working Group) - Helen Hockx-Yu, British Library

Aktualni projekti:

- olimpijske igre 2012;
- raziskava uporabe spletnih arhivov. Vodi ga INA (Institut National de l'Audiovisuel, Francija);
- multiligualizacija orodja NutchWax (National Diet Library, Japonska);
- SOLR kot alternativa NutchWax za implementacijo iskanja po polnem besedilu.

Delovne skupine so zasedale tretji in četrti dan skupščine. Sam sem se udeležil zasedanja delovne skupine za dostop saj smo v NUK prešli iz faze v kateri smo se prvenstveno osredotočali na sam zajem vsebin na spletu v fazo, ko bo potrebno arhivirani vsebino ustrezno ponuditi uporabnikom.

Na sestanku je bila prva na dnevnem redu ena od pomembnejših tem v zadnjem času, in sicer razvoj orodja **Memento**. To se razvija v smeri platforme, ki bo omogočila uporabnikom pridobivanje podatkov iz več arhivov hkrati. Spletni arhivi trenutno delujejo vsak zase, Memento pa bo omogočil pove-

zovanje arhivov v enoten vir informacij. Da bi orodje, ki je ga je že možno implementirati, doseglo polno funkcionalnost bo potrebno razmisliti o označevanju lastništva vsebine (iz katerega arhiva prihaja spletna stran), potrebno pa se bo dogovoriti tudi o kriterijih za vstop določenega arhiva v mrežo Memento. Na sestanku se je formirala skupina, ki bo do naslednjega leta skušala pripraviti uporabno preizkusno različico orodja.

Eden od uspešno zaključenih projektov skupine je tudi pokrivanje zimskih olimpijskih iger 2010. Načrtuje se podoben projekt za **poletne olimpijske igre 2012**, ki bodo potekale v Londonu. Člani konzorcija bomo lahko predlagali relevantne domače (ali druge) spletne strani za zajem, tega pa bo izvedel Internet Archive. Skupina je ustvarila tudi orodje za nominacijo URL-jev s katerim bo možno za vsako predlagano spletno mesto vnesti tudi različne metapodatke.

Vedno več spletnih arhivov skuša uporabo svojega gradiva olajšati z možnostjo iskanja po polnem besedilu. V začetku je precej arhivov za indeksacijo uporabljalo orodje NutchWax, v zadnjem času pa so se nekatere članice odločile za prehod na bolj razvito in širše uporabljeno orodje **SOLR**. Ker so izkušnje konzorcija s SOLR trenutno še precej omejene, bo skupina na podlagi izkušenj Internet Archive in nekaterih članic, ki so SOLR že implementirale (med njimi tudi NUK) pripravila poročilo, ki bo lahko služilo kot pripomoček ostalim članicam. Uspešno implementacijo SOLR za iskanje po polnem besedilu je predstavila predstavnica Bri-

tish Library.

Gildas Illen iz Bibliotheque Nationale de France je poročal o **anketi**, ki so jo izvedli med uporabniki njihovega arhiva. Rezultati so pokazali, da si uporabniki želijo več informacij o politiki izbire spletnih strani za zajem. Želijo primere spletnih strani, ki ne obstajajo več in so shranjene v arhivu. Potrebno je čim bolj informirati uporabnike o vsebini arhiva, katere strani so shranjene v arhivu. Ob enem je potrebno uporabnikom ponuditi možnost, da sami predlagajo spletne strani za zajem.

V diskusiji smo se dotaknili tudi pravnikov in odvetnikov kot potencialnih uporabnikov arhivov, saj pri obravnavi svojih primerov vedno več uporabljajo gradivo s spleta. Prihaja tudi do situacij, ko bi lahko bilo gradivo iz spletnega arhiva uporabljeno kot dokazno gradivo na sodišču. Tak primer so predstavili predstavniki Library of Congress. V njihovem primeru je želela ena od strank uporabiti arhivirano vsebino kot dokazno gradivo, vendar ga je sodnik zavrnil z argumentom, da so postopki zajema premalo standardizirani in zanesljivi, da bi lahko zajeto vsebino obravnavali kot dokaz. Tudi na tem mestu se je pojavila potreba po višji stopnji standardizacije postopkov arhiviranja in oblikovanju kriterijev s pomočjo katerih bi lahko spletni arhiv označili kot zaupanja vredni vir podatkov.

V nadaljevanju sestanka se je na kratko odprlo še nekaj tem. Predstavljeno je bilo orodje XTF, ki je namenjeno prikazu podatkov v arhivu ali repozitoriju, implementirali pa so ga v California Digital Library. Izpostavljena je bila ideja o medna-

rodnem registru spletnih mest, ki ne obstajajo več in jih je možno najti le še v arhivih. Na koncu je Aaron Bins iz Internet Archive predstavil eksperimentalno orodje za avtomatizirano identifikacijo jezika besedila spletnih strani. Sestanek smo zaključili s predlogi za izboljšavo orodja Wayback Machine, ki ga pri Internet Archive razvijajo kot vmesnik za iskanje po arhivu.

Po zasedanjih delovnih skupin se je odvijalo še skupno srečanje vseh skupin, ki je bilo namenjeno predstavitvi možnih rešitev na področju avtomatiziranega preverjanja kakovosti zajemov. Potreba po tovrstni avtomatizaciji se pojavlja predvsem zaradi velike količine gradiva v spletnih arhivih, ki praviloma onemogoča ročno preverjanje kakovosti saj je to zelo zamudno. Predstavljena sta bila dva primera za zdaj še eksperimentalnih rešitev. Prvega, ki so ga za analizo volitev 2010 v ZDA uporabili v Internet Archive je predstavil Vinay Goel, drugega, ki ga nameravajo v naslednji različici vključiti tudi v orodje Web Curator Tool, pa Lewis Crawford iz British Library.

Poleg zasedanja delovnih skupin so bili predstavljeni še nekateri projekti in dejavnosti konzorcija. Michaela Mayr iz Nacionalne knjižnice Avstrije je predstavila ravnokar zaključeno poročilo o dobrih praksah na področju večjih zajemov. Podatki so bili pridobljeni na podlagi obsežne ankete, ki smo jo člani IIPC lahko izpolnjevali spomladi 2010. Od 38 članic jih je anketo izpolnilo 16. Rezultati ankete sicer niso mišljeni kot smernice za izvedbo domenskih zajemov, kljub temu pa vsebujejo veliko zanimivih podatkov, ki lahko

ustanovam, ki tega še ne izvajajo pomagajo pri načrtovanju in izvedbi tovrstnih zajemov. Predstavljenih je bilo le nekaj splošnih podatkov iz ankete, celotno obsežno poročilo pa bo na voljo tudi na spletu.

Gildas Illen je predstavil aktualno dogajanje na področju standardizacije postopkov beleženja podatkov in statistik spletnih arhivov. Tehnično poročilo, ki je v pripravi, samo po sebi ne bo standard, vendar bo dodano ISO standardu za knjižnične statistike. Poročilo bo vključevalo priporočene statistike za selektivno in celostno zajemanje, statistike uporabe arhivov, ocene tveganj, stroškov, organizacijskih težav in kazalcev kakovosti.

Zaključek

Letošnja skupščina IIPC je ponudila izredno pestro paleto vsebin, ki jih je težko strniti v pričujoče poročilo. Večina predstavitev je dostopnih na spletu (<http://netpreserve.org/events/2011GA.php>), veliko neprecenljivih informacij pa smo si udeleženci izmenjali v mnogih neformalnih pogovorih. Število udeležencev skupščine je bilo letos rekordno, spodbudna pa je tudi udeležba predstavnikov širše javnosti, ki kaže, da arhiviranje vsebin na spletu ni več le neka postranska dejavnost knjižnic pač pa postaja vedno bolj pomemben del procesa ustvarjanja novih informacijskih virov, ki bodo v prihodnosti bistveno prispevali k izgradnji znanja generacij, ki prihajajo.

V usmerjenosti delovanja konzorcija lahko opazimo določene premike. Če je bilo na začetku delovanja konzorcija veliko

govora predvsem o zakonskih podlagah za zajem spleta in formalnih ovirah v različnih državah, se v zadnjem času pojavlja vsebinski premik k razmišljanju o možnih scenarijih uporabe arhivov. V preteklih letih smo arhivirali veliko količino spletnih vsebin, zdaj pa je potrebno razviti čim bolj učinkovite načine nudenja dostopa do teh vsebin. Ne gre le za tehnična vprašanja in razvoj uporabniških vmesnikov, potrebno bo razmisliti tudi o tem kaj lahko uporabnik dobi v arhivu, na katera vprašanja si lahko odgovori in katere svoje informacijske potrebe lahko zadovolji. Večina članov konzorcija se strinja, da bo v prihodnosti pomen spletnih arhivov vedno večji, zajete vsebine pa na vrednosti pridobivajo predvsem s časom, ki preteče od zajema. Zato moramo pri načrtovanju prihodnosti naših zbirk, kljub morebitni tveganosti tega početja, predvideti razvoj spleta v prihodnosti in oceniti potrebe prihodnjih generacij raziskovalcev - ne iz stališča sedanjosti pač pa na podlagi vizije razvoja v prihodnosti, ki jo danes lahko le slutimo.

Janko Klasinc **16**
Narodna in univerzitetna knjižnica

Promocija pis(a)ne kulturne dediščine

posvet Sekcije za domoznanstvo in kulturno dediščino v Kopru

Posvet v organizaciji Zveze bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS) v sodelovanju z Osrednjo knjižnico Srečka Vilharja z delovnim naslovom »Promocija pis(a)ne kulturne dediščine«, se je odvijal v Mali dvorani koprskega gledališča, v četrtek, 12. maja 2011. Udeležili so se ga slovenski knjižničarji, med predavatelji velja omeniti člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, direktorja Nacionalne i sveučilišne knjižnice v prejšnjem mandatu, **prof. dr. Tihomila Maštrovića** in direktorico NUK-a Matejo Komel-Snoj, ki sta predstavila prakso nacionalnih knjižnic pri promoviranju svoje dejavnosti, oziroma knjižnih kulturnih spomenikov.

Maštrovič je izpostavil pomen reklamiranja lastne dejavnosti po vsej državi z jumbo plakati ob odprtju razstave grafik, ki jih premore njihova nacionalka, ki je ena najštevilčnejših v Evropi, po pomenu se lahko postavi ob bok z znamenito dunajsko Albertino. Odločili so se, da njihova grafična dela ne bodo več spravljena v nedostopnih depojih, ampak jih bodo permanentno raz-

stavljali v za to namenjenem predelu knjižnice, ki je v izgradnji. Za večjo prepoznavnost v svetu so izdali v faksimilu najstarejše glagolske tiske, ki so najstarejši tiski v nelatinskem jeziku, ki datirajo v leto 1483 in gre za prvotiske-inkunabule. Doma so postali prepoznavnejši s celodnevним odprtjem knjižnice, kar pomeni, da je nacionalka odprta 24 ur na dan od ponedeljka do petka.

Naša nacionalka, ki jo trenutno vodi **Mateja Komel-Snoj** gradi prepoznavnost z digitalno knjižnico, ki bo številnim omogočila dostop najdragocenejšega in drugačnega gradiva na spletu. V tem oziru se je Slovenija pridružila evropskemu projektu digitaliziranja in popisa posebnih zbirk z naslovom Europeane, s katerim nastaja evropski zemljevid pisne dediščine. Naša dežela je najbolj zastopana na tem zemljevidu, ravno zaradi vnašanja naše bogate kulturne zgodovine s strani knjižnic. Koprška knjižnica je vnesla 6 zbirk.

Slika 1: Referenti posveta

Tudi koprška knjižnica gradi na lastni prepoznavnosti. **Ivan Markovič**, direktor koprške knjižnice je predstavil projekt Jezik-Lingua s čimer se bodo vsi knjižni kulturni spomeniki, teh je okoli 6.000 knjig in rokopisov, digitalizirali in ustvarila se bo tako virtualna digitalna knjižnica, nekaj podobnega kot nacionalni dLIB (digital library). Zavedati se moramo, da digitalizacije ne bi bilo brez izgradnje in ohranjanja pis(a)ne kulturne dediščine za katero v koprski knjižnici skrbi mag. Peter Štoka, prireditelj posveta v vlogi predsednika Sekcije za domoznanstvo in kulturno dediščino ZBDS.

Simon Perko iz konservatorskega centra NUK je predstavil delovanje naprave za varno roko-vanje s knjižnimi objekti »UMKO«, v angleščini Leonardo's eye, ki omogoča razpiranje starih knjig za branje, slikanje in razstavljanje tudi pod koti manjšimi od 120 stopinj, kolikor omogoča klasično podpiranje knjig s penasto podlago. Z drugimi besedami ta naprava omogoča razstav-ljanje knjige poljubne velikosti in teže na prime-ren in njej prijazen način. Naprava je zelo težka saj je izdelana iz kovinske konstrukcije in omo-goča bralni kot in varno razpiranje knjige. Na ekskluzivni predstavitvi v Kopru smo bili priče delovanja naprave, ki se je preizkusila z Dalma-tinovo biblijo iz leta 1584, kjer so udeleženci prebrali napis ljubljanskega škofa Hrena, s čimer je utemeljeval odstranitev uvodnega dela knjige.

Posvet se je zaključil z ogledom samostanske knjižnice sv. Ane, kjer so omare že nared za sprejem njihovih knjig, ki jih je povojni hranila koprška knjižnica. **Profesor Salvator Žitko** je

poskrbel za enkraten opis z ogledom starega mestnega jedra, tako so se udeleženci sprehodili mino kapucinskega samostana sv. Marte in itali-janske gimnazije, ex Colegio de'Nobili, ki kot izobraževalna ustanova neprekinjeno deluje od leta 1610.

Pis(a)na kulturna dediščina je poslanstvo in izziv sleherne knjižnice, ki tovrstno gradivo hrani v lastnem domoznanskem oddelku, zato ni naklju-čje, da so vsi posveti sekcije tako naslovljeni. Knjižnica hrani kulturno zapuščino družbe, ki jo je slednja v svoji zgodovini ustvarila in je zato neponovljiva in je tudi ni mogoče izbrisati. Boga-stvo neke knjižnice se meri po najdragocenejših fondih, ki predstavljajo materialne priče časa, v njih odkrivamo civilizacijsko bogastvo človeške-ga ustvarjanja, ki jo je treba varovati. Koncept varovanja vključuje poleg inventarizacije, kata-logizacije in vrednotenja tudi promocijo. Prav koncept dediščine, shranjene v zbirkah, ki ga želimo na novo ovrednotiti, je bil v zadnjih letih v nacionalni knjižničarski dejavnosti prezrt, saj se je urejalo predvsem knjižno gradivo v novo nastalih knjižničarskih oddelkih, kar je imelo za posledico dejansko propadanje zgodovinskih knjižnih fondov, s čimer je izginil tudi dobršen del zgodovinskega spomina v smislu izvora in pomembnosti te dediščine. Na srečo pa se je v zadnjih letih porodila ideja o ponovnem ovred-notenju zgodovinskih knjižnih fondov, čeprav je sedaj tega zelo težko obnoviti.

Peter Štoka
predsednik Sekcije za domoznanstvo in kulturno
dediščino pri ZBDS

OBVESTILA

Vabilo k sodelovanju s prispevki v mednarodni številki revije Knjižnice

18

Vabimo vas k sodelovanju s prispevki v mednarodni številke revije *Knjižnica*, ki bo izšla konec leta 2011 kot 4. številka v okviru 55. letnika. Rok za oddajo prispevkov je 1. oktober 2011, vsi prispevki bodo recenzirani.

Besedilo poziva k sodelovanju in vsa dokumentacija je dosegljiva v angleški jeziku na spletni poveza-vi: <http://revijaknjiznica.wordpress.com/library-english/international-issue-2011/>, za več informacij pa nas lahko pokličite na tl. 01 /2001 174 ali pišete na: branka.badovinac@nuk.uni-lj.si.

Branka Badovinac
glavna urednica revije Knjižnica

Navadna knjižnična zbirka

Na zaslonu pred seboj imam monografijo, ki jo je letošnje pomlad napisala in v samozaložbi izdala Silva Novljan¹. Kot pove avtorica v *Predgovoru*, gre za tekst, ki se giblje predvsem okoli **analize učinkovitosti porabe proračunskih sredstev, ki jih Ministrstvo za kulturo RS v letu nameni za sofinanciranje nakupa gradiva v splošnih knjižnicah**. Že tukaj je tako jasno, da v problematiko trčijo mnoge različne interesne in pojmovne množice: križariti bo v vsakem primeru potrebno med pojmi splošne knjižnice, knjižnične zbirke, strokovnimi priporočili, politiko in interesom financerja ter poslanstvom sodobne splošne knjižnice in strukturo njenih (potencialnih) uporabnikov.

V svojem jedru ima monografija raziskavo, ki skuša najti odgovor na vprašanje, **ali je državna politika za razvijanje knjižnične zbirke splošnih knjižnic sploh primerna za uveljavljanje poslanstva splošnih knjižnic?** Z drugimi besedami: katere silnice sodelujejo in morajo sodelovati pri kompetentni in učinkoviti izgradnji knjižnične zbirke. Gre predvsem za, kot rečeno zgoraj, analizo porabe denarnih sredstev, ki jih država doda k izgradnji zbirk vključno z analizo vseh »papirnatih« postopkov v zvezi z razpisom, pregledom rezultatov, pregledom vrste in vsebine knjižničnih zbirk in tudi dostopnost in uporabo tega gradiva.

Avtorica se opisa raziskave loti zelo metodično in sprva ponudi vsa **teorijska izhodišča** (*Manifest o splošnih knjižnicah, Standardi za splošne knjižnice, Zakon o knjižničarstvu, Deklaracija o človekovih pravicah, Ustava RS*). Ti dokumenti vsebujejo namreč vso bistvo tega, kar splošne knjižnice so, potrebujejo in zrcalijo, zato je seveda jasno, da služijo kot jasno in razločno razvidna usmeritev za prihodnost (ne le splošnih) knjižnic. In jasno je tudi, da gre za zelo pomembno in kompleksno področje, v katerem je praktično vsaka knjižnica – s svojimi potrebami, uporabniki, lokacijo – zgodba povsem zase. Vseeno pa je **jedro vsake knjižnice seveda njena zbirka**, okoli te pa se odvijajo uporabniki, prireditve in vse ostalo, kar splošno knjižnico opredeljuje kot pomembno duhovno središče in stičišče nekega kraja in konteksta. In vse skupaj

se seveda dodatno zaplete ob dejstvu, da ta zbirka vključuje raznorodne informacije na vse bolj različnih nosilcih, za katere potrebujemo vse bolj dodelano podporo v informacijski tehnologiji. Še zdaleč torej ne moremo in ne smemo trditi, da je zbirka v knjižnici mrtev organizem – gre za **dinamično konstantno nadgrajevanje vsebine knjižnice, ki živi in prebiva le v modernem in kompetentnem pogovarjanju z uporabniki** (bralci, poslušalci, gledalci idr.), ali kot je zapisala avtorica: »Zbirka mora torej delovati kot odprt prostor za procese informiranja in razvijanja znanja, saj vednost, ki si jo posameznik pridobi, ni popolna, odpre le nov proces do nove vednosti.«² Do tega, da zbirka lahko izpolnjuje svoje vpraševalno, nagovarjajoče in navdihujoče poslanstvo, pa vodi dolga in težka pot.

Zato v nadaljevanju avtorica med drugim predstavi porabo proračunskih sredstev za knjižničarstvo v letu 2009; dejavnike, ki usmerjajo nabavno politiko splošnih knjižnic; mrežo izposojevališč splošnih knjižnic v 2009; števila enot knjižničnega gradiva v knjižničnih zbirkah regij v 2009; porabo denarja za nakup gradiva v 2009; bolj podroben vpogled v vrsto gradiva v splošnih knjižnicah in seveda izsledke raziskav(e).

Slednji so sila zanimivi in pomenljivi. Normativ knjižnične zbirke je 4,4 enote gradiva na prebivalca, številke pa kažejo, da 24 osrednjih knjižnic od 58 tega še ne dosega. Glede nakupa pa je Ministrstvo za kulturo skupno prispevalo za 30% prirasta knjižničnega gradiva in pri tem so na podlagi Razpisa osrednje knjižnice dobile v povprečju 1,6 € na prebivalca. Monografija tako postreže z aktualnimi in sila zanimivimi izsledki.

A ne gre le za analizo. Novljanova svoje delo strne v poglavju s **priporočili za skladen razvoj knjižničnih zbirk**. Tu sintezo najdejo vsa spoznanja izpeljane raziskave in teorijske predpostavke. Zanimivo – in predvsem prevečkrat manjkajočo – osnovo, ki je na delu v knjižnici, razumljivo in berljivo povzame tako, da vsakdo ve, kako se in se mora v knjižnici tisti, ki skrbi za nabavo gradiva povezovati s sodelavci, ki so najbolj izpostavljeni pred uporabniki. Zbirka

¹ Silva Novljan: Navadna knjižnična zbirka, Ljubljana: samozaložba, 2011. Na voljo je v prostem dostopu na portalu Digitalne knjižnice prek povezave <http://www.dlib.si/v2/Details.aspx?URN=URN:NBN:SI:DOC-HDPFV2MA>.

² Silva Novljan: Navadna knjižnična zbirka, str. 19.

mora biti živa in v takšno zbirko je potrebno vložiti precej truda in dela. Marsikaj mora priti v konstalacijo. In tu gre tudi za ureditev financiranja s strani države. Avtorica izčrpno in relativno obsežno monografijo sklene z dobrodošlimi predlogi za podporo izvajanju programov (v okvirih izgradnje knjižničnih zbirk) in s predlogom za razmislek o organizaciji služb za pridobivanje knjižničnega gradiva.

Delo je, kot omenjeno, **brezplačno na voljo na portalu DLib.si**, kjer vas seveda toplo vabim,

da si ga odprete, prenesete na svoje računalnike ali bralnike, ter doživite **strokovno izjemno kompetenten uvid v sodobno raziskavo o izgradnji zbirk v splošnih knjižnicah v Sloveniji**. Ta uvid podpira tudi zelo bogato poznavanje vseh ozadij, hkrati pa ponuja skoraj 80 enot virov in literature, kjer, širini tematike vstric, znanja zagotovo ne bomo stradali.

Tomaž Bešter
Narodna in univerzitetna knjižnica

OBVESTILA

Supraseljski kodeks bo končno združen!

Ravnateljica Narodne in univerzitetne knjižnice (NUK), ga. Mateja Komel Snoj, je 31. maja 2011 podpisala pogodbo o sodelovanju pri virtualni združitvi Supraseljskega kodeksa z bolgarsko Akademijo znanosti v Sofiji (BAN).

Kodeks je nastal konec 10. ali v začetku 11. stoletja in je eden najstarejših in najbolj znanih staroslovanskih cerkvenih pisnih spomenikov. Leta 1823 ga je odkril znani slavist Michał Bobrowski v samostanu Supraśl, v severovzhodnem delu Poljske. Poslal ga je slovenskemu slavistu Jerneju Kopitarju, bibliotekarju knjižnice dunajskega dvora, v raziskovalne namene. Po Kopitarjevi smrti so 118 pergamentnih listov shranili v ljubljanski Licejski knjižnici, danes pa jih hrani Narodna in univer-

zitetna knjižnica v Ljubljani. 16 listov kodeksa hranijo v ruski Nacionalni knjižnici v Sankt Peterburgu. Največji del kodeksa, 151 listov, pa je prešel v zbirko grofov Zamoyski in dolgo so verjeli, da je bil uničen med drugo svetovno vojno. Na srečo so ta del rokopisa že pred vojno prenesli v ZDA in leta 1968 so ga Američani vrnili Nacionalni knjižnici v Varšavi.

O pomembnosti Supraseljskega kodeksa priča dejstvo, da je bil uvrščen na Unescov seznam »Spomin človeštva«. Bolgarski raziskovalci iz Instituta za književnost Akademije znanosti v Sofiji si že vrsto let prizadevajo, da bi združili celotno delo in to jim bo kmalu uspelo tudi z našim sodelovanjem. Celotni Supraseljski kodeks bo virtualno predstavljen avgusta 2011

na razstavi, ki jo organizirajo v Sofiji vzporedno s kongresom bizantinskih študij. Ob tej priliki bo 19. in 20. avgusta potekala delavnica »*The Tenth-Century Cyrillic Manuscript Codex Suprasliensis: the creation of an electronic corpus*«.

Ob podpisu pogodbe med NUK in BAN sta si ravnateljica NUK, Mateja Komel Snoj, in predstavnica BAN, prof. dr. Elena Tomova, izmenjali digitalno kopijo varšavskega in digitalno kopijo ljubljanskega dela Supraseljskega kodeksa.

Supraseljski kodeks bo v celoti dosegljiv na domači strani NUK ter na straneh Unescovega projekta: <http://csup.ilit.bas.bg>.

Bralna značka za zaposlene

Na OŠ Ivana Cankarja na Vrhniki že 2. leto poteka **bralna značka za zaposlene**. Začeli smo jo zaradi spoznanja, da veliko kolegov in kolegic, ki radi berejo, išče dodatne predloge ali pa si želi dodatnih spodbud za svoje branje.

Septembra sestavimo seznam literature, po katerem se ravnamo celo leto. Na oktobrskem srečanju razdelimo sezname in določimo, katero knjigo bomo brali v tem mesecu. Vsak mesec namreč skupaj beremo (vsaj) eno knjigo, ki jo določimo na predhodnem srečanju. Na naslednjem srečanju se pogovorimo in si izmenjamo svoja mnenja in opažanja o prebranem. Izoblikovali sta se 2 skupini bralk. Ena se vsak mesec dobiva na bralnih srečanjih, druga pa določeno knjigo prebere, čeprav se srečanj ne udeležuje.

Izvide »mesečne knjige« si izposodimo v vseh okoliških splošnih knjižnicah (Logatec, Idrija, Vrhnika, Borovnica, Mestna knjižnica Ljubljana), saj v šolski knjižnici ne hranimo literature za odrasle. S skupnimi močmi vseh sodelujočih si izposodimo do 10 izvodov določene knjige, ki si jih v najkrajšem možnem času izmenjamo med seboj.

V ponedeljek, 6. 6. 2011, smo končali 2. sezono branja v okviru BRALNE ZNAČKE ZA ZAPOSLENE. Letos je pri njej sodelovalo 10 učiteljic, ki so se redno udeleževale mesečnih srečanj, na kate-

rih smo se pogovarjale o prebranih knjigah. Enako število sodelavk pa je spremljalo izbor knjig, ki smo jih določile za posamezen mesec. Tudi one so jih prebrale, čeprav se nam na srečanjih niso uspele pridružiti. Skupaj smo prebrale 12 knjig, vsaka bralka je poleg »mesečne knjige« prebrala tudi druge, ki jih je nato priporočila (ali odsvetovala) ostalim sobralkam.

Na ponedeljkovem zaključku smo se pogovorile celoletnem delu, o načrtih za naslednje leto, bralke so prejele pohvale za svoj trud, vsaka je dobila knjižno nagrado, ki nam jih je prijazno poklonila ga. Tilka Jamnik v imenu Bralne značke Slovenije. Najbolj prizadevne bralke so dobile tudi magnetne knjižne kazalke, ki nam jih je poklonila ga. Damjana Pahor iz papirnice Mladinska knjiga na Vrhniki. Seveda nismo pozabile na počitniško branje, saj so vse bralke dobile tudi izvod revije Bukla, v katerega sem vložila naš priporočilni seznam za počitniško branje.

Naše zadnje letošnje srečanje je kot vedno minilo v prijetnem vzdušju, polnem pozitivne energije in temu primernega razpoloženja. Obvezno kavico in čaj je tokrat dodatno začinilo tudi moje presenečenje, saj sem pridne kolegice presenetila z domačimi kremšnitami.

Naše zadnje letošnje srečanje je kot vedno minilo v prijetnem vzdušju, polnem pozitivne energije in temu primernega razpoloženja. Obvezno kavico in čaj je tokrat dodatno začinilo tudi moje presenečenje, saj sem pridne kolegice presenetila z domačimi kremšnitami.

Oktobra z našo aktivnostjo seveda nadaljujemo, saj je že pesnik Tone Pavček ugotovil, da »nas bo brez branja pobralo«.

Andreja Nagode

OŠ Ivana Cankarja Vrhnika

andreja.nagode1@quest.arnes.si

21

Slika 1: Foto sestavljanje zaključnega srečanja bralne značke za zaposlene na OŠ Ivana Cankarja Vrhnika.

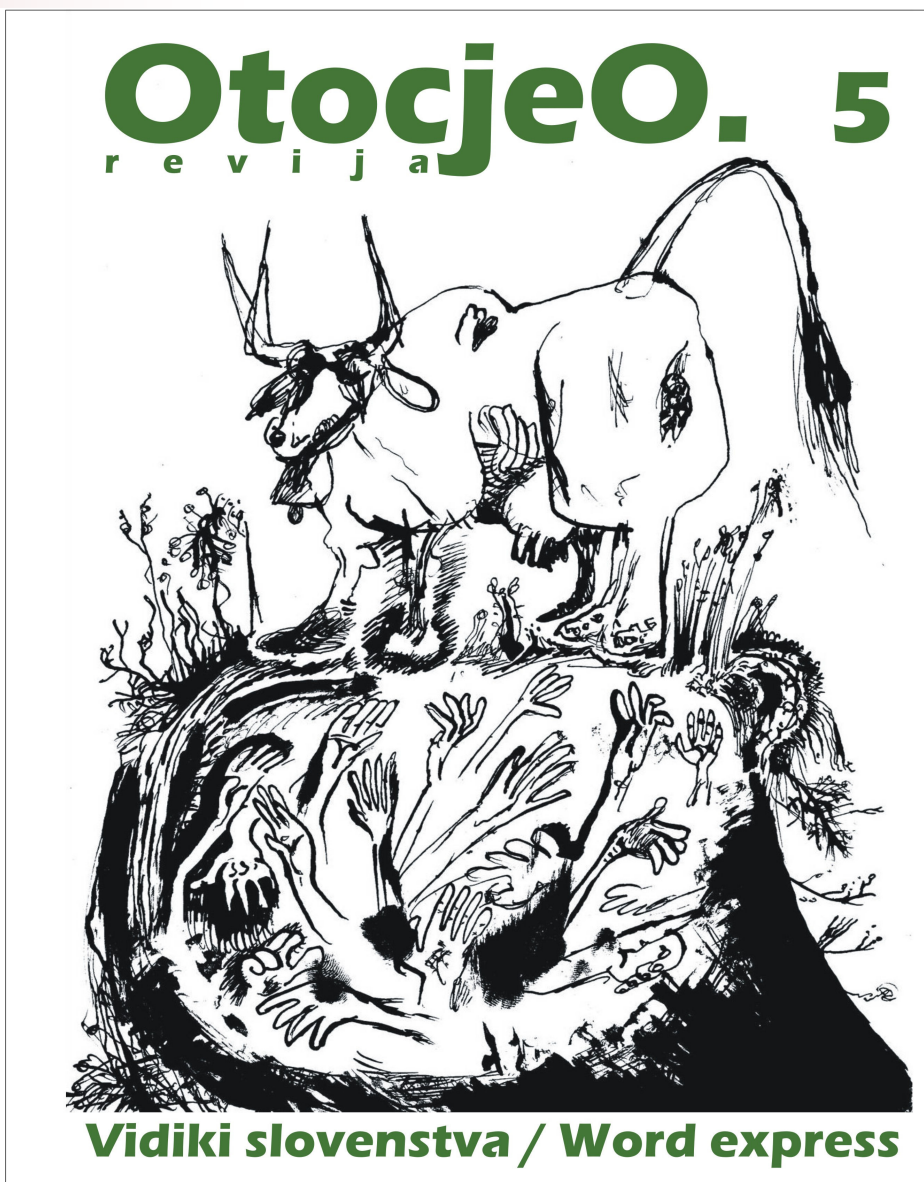
Otočje O

Konec maja je KUD Otočje v izolski knjižnici predstavili literarno revijo Otočje O. Revija sta predstavila predsednik društva **Mitja Godnjavec** in pisec potopisov, reportaž in knjig za otroke **Mare Cestnik**, poezijo sta prebiral **Tomaž Mahkovic** in **Patricija Dodič**, avtorsko poezijo pa je zapela fotografinja in performenka **Rada Kikelj**.

Društvo in uredništvo imata sedež v Stržišču nad Baško grapo, seveda pa je revija, ki tu uradno domuje, vsej prej kot regijska ali lokal-patriotska, saj predstavlja sodelavce in njihove prispevke ne samo iz Slovenije, temveč tudi iz širših jezikovnih, etničnih in književniških prostorov.

Prva številka je izšla januarja 2009. Doslej je izšlo pet števil, trenutno je v pripravi šesta številka, obarvana z makedonskimi temami, književnostjo in likovnim ustvarjanjem in bo izšla letošnje jesen.

Namen ustanovitve in izhajanja revije Otočje O. je vitalno povezan s prepričanjem, da bo dodaten objavljeni prostor spodbuda in rešitev za mnogo piscev, predvsem neuveljavljenih, a perspektivnih, ki sicer težko pridejo do objave. Shematski razpon revije je zelo širok, saj obsega najmanj deset rubrik oziroma blokov - od standardnih, kot so poezija, proza, esejistika, književna kritika, intervju, prevodi, do posebnjših, kot sta npr. »Podobopis« (povezava tiskane besede in likovne podobe - strip, ilustracije, karikature, ilustrirani haikuji, komentirane fotografije

ipd.) in »Sopotja« (predstavljanje manjših, obrobnih, slabše poznanih literarnih društev, gibanj, njihovih revij in zbornikov) ter dramatika.

Otočje O. je revija, ki razglaša in zahteva odprtost. Najbolj pereči problemi so seveda gmojni in materialni, zato se sodelavci revije pogosto predstavljajo ljudem na predstavitev, prireditvah in literarnih branjih in na gostovanjih v tujini. Nikogar ne čutijo kot konkurenco, je pa res, da je revija dobila pomoč in podporo le od redkih institucij, naj so še tako »kulturno

umetniško« zaprisežene. Marsikaj »uporabnega« o reviji je mogoče izbrskati na spletni strani www.otocje.si, ki uporabnike poveže tudi s facebookom.

Revija vabi pisce, nove sodelavce, prevajalce, fotografe, glasbenike in vse, ki še verjamejo v pisano besedo in njen pomen, da se ji pridružijo.

Mare Cestnik
in
Patricija Dodič
Knjižnica Kozina

knjižnica: odprt prostor
za dialog in znanje

maribor, 20.–22. 10. 2011

OKVIRNI PROGRAM POSVETOVANJA

ČETRTEK, 20. 10. 2011		
8.00–12.00	registracija udeležencev	
10.00–11.30	OTVORITEV, NAGOVORI, KULTURNI PROGRAM, PLENARNO PREDAVANJE	
11.30–12.00	odmor	
12.00–14.00	KNJIŽNICE - ZNANJE, KULTURA, ODPRTOST	
14.00–15.30	odmor za kosilo	
15.30–16.00	PREDSTAVITEV ZLATIH SPONZORJEV	
16.00–17.30	KNJIŽNICE V EPK 2012	
20.00–22.00	PODELITEV STANOVSKIH NAGRAD (Lutkovno gledališče Maribor)	
PETEK, 21. 10. 2011		
8.30–12.00	prevzem vstopnic za Mreženje v praksi II	
9.00–9.40	PLENARNO PREDAVANJE	
9.40–11.00	KNJIŽNICE – TUDI PROSTOR ZA DRUŽENJE IN ZABAVO	
11.00–11.30	odmor	
11.30–13.00	ODPRTI IN ODDALJENI DOSTOP	KNJIŽNICE – KAKOVOST IN INOVATIVNOST
13.00–14.30	odmor za kosilo	
14.30–16.00	POSŁANSTVO SE URESNIČUJE Z DOBRIM VODENJEM IN ZNANJEM	
16.00–16.30	odmor	
16.30–18.00	okrogla miza 10 LET ZAKONA O KNJIŽNIČARSTVU: STROKOVNI NAZIVI IN BIBLIOTEKARSKI IZPIT (Sekcija za izobraževanje in kadre)	
18.00–19.00	volilni Občni zbor ZBDS	A spoznajmo Maribor
20.00–00.00	Mreženje v praksi II	
SOBOTA, 22. 10. 2011		
8.30–14.00	prevzem potrdil o udeležbi na strokovnem posvetovanju	
9.00–11.00	DESETLETJE IZZIVOV V KNJIŽNIČARSTVU	
11.00–11.30	odmor	

11.30–12.45	ZNANJE ZA PRIHODNOST (predstavitev najboljših diplomskih in magistrskih nalog)	B delavnica KNJIŽNICE IN ZUP	C delavnica STILSKA PREOBRAZBA
12.45–14.15	okrogla miza KNJIŽNIČARJI MED CENZURO, PRIPOROČILNIMI SEZNAMI IN ETIKO (Sekcija za mladinsko knjižničarstvo)		
14.15–14.45	Zaključek posvetovanja		

Organizator si pridržuje pravico do spremembe programa!

- **Spremljevalne dejavnosti** – predstavitev domačih in tujih sponzorjev, predstavitev publikacij ZBDS in Zavoda za šolstvo RS, predstavitev nagrajencev ZBDS 2011
- **Spoznavanje domoznanskih zgodb II** – Maribor
- **Odprte seje organov oziroma delovnih teles ZBDS**

PROGRAMSKI ODBOR: [dr. Melita Ambrožič](#), dr. Primož Južnič, Ivan Kanič, dr. Alenka Kavčič-Čolić, dr. Mojca Kotar, mag. Franci Pivec, mag. Sabina Fras Popović

ORGANIZACIJSKI ODBOR: [mag. Sabina Fras Popović](#), Sandra Kurnik Zupanič, Petruša Miholič, Liljana Klemenčič, mag. Špela Razpotnik

KONTAKTNE OSEBE ZA SPONZORJE: [Irena Sešek](#), Maja Božič, in Andreja Kos.

Pri organizaciji in izvedbi posvetovanja bo sodelovala tudi skupina prostovoljcev, izbrana na osnovi javnega povabila s strani ZBDS.

Organizacijski odbor posvetovanja ZBDS 2011 (Maribor, 20. – 22. oktober 2011) sporoča, da posvetovanje ne bo potekalo v hotelu Habakuk ampak v novem hotelu City. Zaradi spremembe kraja dogodka je organizacijski odbor pripravil novo ponudbo hotelov za nastanitev udeležencev, programski odbor pa bo program posvetovanja prilagodil novim prostorskim pogojem. Vse spremembe bodo pravočasno objavljene na spletni strani ZBDS.

PRIJAVNICA**Udeleženec /udeleženka**

Ime in priimek	
Elektronski naslov	
Član/ica društva (katerega)	
Član/ica sekcije (katere)	
Zaposlitev (naziv ustanove)	

Plačnik kotizacije

Uradni naziv plačnika	
Naslov plačnika	
Telefonska številka	
Davčna številka	
Zavezanec za DDV	da ne

UDELEŽBA NA POSEBNIH DOGODKIH

Število udeležencev na posameznih dogodkih je omejeno. Upoštevali bomo datum prispele prijave.

Interaktivno izobraževanje	A - spoznajmo Maribor	da	ne
	B - ZUP in knjižnice	da	ne
	C - stilska preobrazba	da	ne
Podelitev stanovskih nagrad	prvi večer	da	ne
Mreženje v praksi II. del	drugi večer	da	ne

V knjižničarstvu aktiven/a skupaj let: _____

Na strokovnem posvetovanju ZBDS sem prvič	da	ne
---	----	----

Dovoljujem uporabo osebnih podatkov pri vodenju evidenc in obdelavi podatkov za potrebe strokovnega posvetovanja, in sicer v skladu z zakonodajo s področja varovanja osebnih podatkov.

25

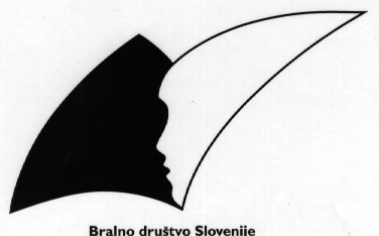
Podpis udeleženca/ke:

Podpis odgovorne osebe:

Žig

Datum: _____

Prijavnico pošljete na naslov: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Špela Razpotnik, NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana ali na fax: 01/ 5861-352. Na podlagi prejete prijavnice vam bomo izstavili račun.

Bralno društvo Slovenije

BRALNO DRUŠTVO SLOVENIJE

Vabilo na 9. strokovno posvetovanje Bralnega društva Slovenije
 »VLOGA SLIKOVNIH SESTAVIN PRI SPORAZUMEVANJU«,
 ki bo 8. septembra 2011 – na mednarodni dan pismenosti –
 v Štihovi dvorani, Cankarjev dom v Ljubljani

Spoštovani!

Bralno društvo Slovenije (BDS) vsako drugo leto obeleži mednarodni dan pismenosti s strokovnim posvetovanjem, vmesno leto pa običajno z okroglo mizo ali drugo dejavnostjo, s katero skuša osvetliti posamezna vprašanja o bralni pismenosti in sodobnih oblikah branja. Letošnje strokovno posvetovanje namenjamo **vlogi slikovnih sestavin pri sporazumevanju**. Ker so rezultati mednarodne raziskave **PISA 2009** pokazali slabšo bralno zmožnost slovenskih petnajstletnikov, se bomo v uvodu strokovnega srečanja najprej posvetili tej pomembni problematiki: **dr. Sonja Pečjak** bo govorila o bralni pismenosti dijakov v povezavi z različnimi besedili in se vprašala, kaj nam pripoveduje PISA 2009, **dr. Meta Grosman** pa bo obravnavala možnosti branja umetnostnih besedil, ki bi prispevale k višji bralni pismenosti.

Osrednji del posveta bo obravnaval vlogo slikovnih sestavin in vprašanje delovanja tako sestavljenih večkodnih sporočil. Najprej bo **dr. Sonja Starc** spregovorila o pomenu slikovnega v večkodnih besedilih, nato bomo besedo o novih oblikah sporazumevanja, ki združujejo besedne in slikovne sestavine, prepustili **Anamariji Šporčič**, predstavila in kritično ocenila bo bloganje oz. spletnikovanje med mladimi (novi obliki vizualne komunikacije), **Davorinu Der-novšku**, spregovoril bo o novih oblikah stripa v času svetovnega spleta (zagovarjal bo nujnost pozitivnejšega odnosa do tega med mlajšimi generacijami priljubljenega žanra), in **mag. Adeli Železnik**, predstavila bo ustvarjalne možnosti uporabe stripa v muzejsko-galerijski pedagogiki; o dialogu med besedilom in podobo bo govorila **mag. Cvetka Sokolov**, **Bojana Modrijančič Reščič** pa nas bo seznanila z besednimi in slikovnimi prispevki svojih dijakov (predstavljeno je nastalo pri pouku slovenščine ob uporabi moderne tehnologije).

Prispevki bodo na nov način osvetlili razne vloge slikovnih sestavin pri sporazumevanju, poudarili njihov pomen za motivacijo mladih bralcev ter pomagali razmišljati o novih oblikah bralne pismenosti in bralčevega sodelovanja z besedilom.

Popoldanski del posvetovanja z okroglo mizo "Kaj, koliko in kako beremo?" bo predstavil rezultate ankete BDS 2011 in osvetlil bralne navade Slovencev. Dr. Sonja Pečjak bo predstavila rezultate ankete (izvedli smo jo z vašo pomočjo, sodelovalo je več kot 500 anketirancev), ki omogočajo poglobljen razmislek o našem branju. Nadja Mislej Božič, mag. Tilka Jamnik, dr. Veronika Rot Gabrovec in Ivanka Učakar bodo v razpravi predstavile posamezne starostne skupine bralcev. Člane BDS in druge udeležence bomo povabili k razmišljanju o tem, kaj, kako in koliko beremo. Svoje poglede na bralne navade mladih nam bodo na koncu razkrili tudi dijaki Šolskega centra Celje, Srednja šola za kemijo, elektroniko in računalništvo v nastopu z naslovom *A se sploh še razumemo*.

26

Strokovno posvetovanje namenjamo članicam in članom Bralnega društva Slovenije, strokovnim delavcem vzgojno-izobraževalnih zavodov, knjižnic, fakultet, založb in študentom. Vabimo vas, da se srečanja udeležite, sodelujete v strokovnem dialogu in ga obogatite s svojim razmišljanjem!

Program posveta in prijavnica za udeležbo sta priložena. Udeleženci boste prejeli potrdilo o udeležbi.

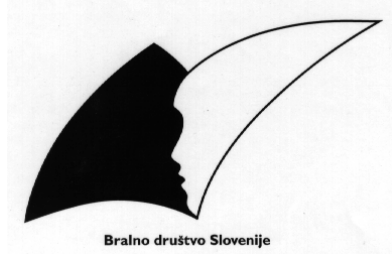
Organizacijo in izvedbo posveta sofinancira Javna agencija za knjigo RS, soorganizator posveta je Cankarjev dom v Ljubljani.

Lepo vas pozdravljamo.

Savina Zwitter, l.r.,
 predsednica Upravnega odbora BDS

dr. Meta Grosman,
 predsednica Bralnega društva Slovenije

V Ljubljani, 21. junija 2011

Program posveta **Vloga slikovnih sestavin pri sporazumevanju**,
Cankarjev dom v Ljubljani, Štišova dvorana

Četrtek, 8. septembra 2011

REGISTRACIJA IN OBČNI ZBOR – ČLANI Branega društva Slovenije (BDS)

9.00–9.45 Registracija udeležencev, članov BDS, in občni zbor BDS

REGISTRACIJA – OSTALI UDELEŽENCI POSVETA

9.15–9.45 Registracija udeležencev

PROGRAM STROKOVNEGA SREČANJA:

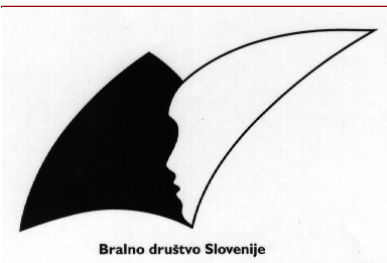
Uvod in predstavitev prispevkov:

- 9.45–10.00 Slovesen začetek strokovnega srečanja:
Pozdravni nagovori
Predstavitev projekta *Romi, povabljeni v knjižnico* (vodi Marta Strahinič, Ljudska knjižnica Metlika) – projekt je dobitnik evropske nagrade IDEC (evropska zveza bralnih društev)
- 10.00–10.20 dr. Sonja Pečjak: Bralna pismenost dijakov pri branju različnih besedil: Kaj nam pripoveduje PISA 2009?
- 10.20–10.40 dr. Meta Grosman: Branje umetnostnih besedil za višjo bralno pismenost – rezultati PISA 2009
- 10.40–11.00 dr. Sonja Štarc: Pomen slikovnega v večkodnem besedilu
- 11.00–11.20 Anamarija Šporčič: Blogi kot oblika vizualne komunikacije
- 11.20–11.50 Odmor
- 11.50–12.10 Davorin Dernovšek: Vloga stripa v 21. stoletju medmrežja
- 12.10–12.30 mag. Adela Železnik: Misli politično* v muzeju. Uporaba stripa v muzejsko-galerijski pedagogiki
- 12.30–12.50 mag. Cvetka Sokolov: Slikanica – dialog med podobo in besedilom
- 12.50–13.10 Bojana Modrijančič Reščič: Beseda, slika, moderna tehnologija pri pouku
- 13.10–14.10 Odmor za kosilo

27 Okrogla miza (rezultati ankete BDS 2011):

- 14.10–16.10 Kaj, koliko in kako beremo?
Sodelujejo: dr. Sonja Pečjak, dr. Meta Grosman, dr. Veronika Rot Gabrovec, mag. Savina Zwitter, mag. Tilka Jamnik, Nadja Mislej Božič, Ivanka Učakar, dijaki Šolskega centra Celje, SŠ za kemijo, elektroniko in računalništvo (mentorici dr. Tanja Jelenko in Irena Sojč)
- 16.10–17.00 Zaključek posveta

Organizacijo in izvedbo posveta sofinancira Javna agencija za knjigo RS, soorganizator posveta je Cankarjev dom v Ljubljani.

PRIJAVNICA ZA UDELEŽBO

na 9. strokovnem posvetovanju Bralnega društva Slovenije

VLOGA SLIKOVNIH SESTAVIN PRI SPORAZUMEVANJU,

četrtek, 8. septembra 2011, Cankarjev dom, Prešernova cesta 10, Ljubljana

Ime in priimek udeleženca/udeleženke, naziv:

Naslov ustanove, v kateri ste zaposleni, oz. naslov plačnika kotizacije:

Vaš elektronski naslov in/ali št. telefona:

Prosimo vas, da kotizacijo – za člane BDS, ki so plačali članarino, znaša 30 €, za nečlane 42 € – nakažete na transakcijski račun Bralnega društva Slovenije 02014-0018058357, sklic na št. 002011. V kotizacijo je vključen izvod zbornika z naslovom *Vloga slikovnih sestavin pri sporazumevanju* (udeleženec/udeleženka ga bo prejel/prejela na posvetu). Nakazilo kotizacije se šteje kot akontacija, račun se izda po plačilu kotizacije.

Rok za prijavo: do petka, 2. septembra 2011

Naslov za prijavo: Bralno društvo Slovenije (BDS), mag. Vida Gomivnik Thuma, Zavod RS za šolstvo, Poljanska 28, 1000 Ljubljana; elektronski naslov: vida.gomivnik@zrss.si

Ostali podatki o BDS:

Davčna številka BDS: 37755897

Izjavljamo, da nismo davčni zavezanec po Zakonu o davku na dodano vrednost.

Vsem, ki bi se želeli včlaniti v BDS, v prilogi pošljamo tudi pristopno izjavo. Na osnovi prejete pristopne izjave vam bomo poslali položnico za članarino; članarina za leto 2011 znaša **12 €**.

Prosimo vas, da kopijo dokazila o plačilu kotizacije in dokazila o plačilu članarine (če jo boste plačali ob prijavi) pošljete skupaj s prijavo; če se boste prijavili po e-pošti, jo/ju prinesite na posvet.

Zbornik lahko dodatno naročite:

- po pošti: Zavod RS za šolstvo, Založba, Poljanska 28, Ljubljana
- po faksu: 01/3005 199
- po elektronski pošti: zalozba@zrss.si
- na spletni strani: <http://www.zrss.si>

Kraj in datum:

Podpis odgovorne osebe:

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Turjaška 1, 1000 Ljubljana, tel.: (01) 2001-207, fax: (01) 4257-293

razpisuje

NATEČAJ ZA NAJBOLJŠO KNJIŽNO KAZALKO

1. Cilj razpisa je pridobiti knjižno kazalko, ki jo bo ZBDS lahko uporabljal v promocijske namene.
2. Pogoji za sodelovanje na natečaju so:
 - Sodelujejo lahko vsi člani ZBDS, ostali knjižnični delavci in uporabniki. Posameznik lahko sodeluje z največ 5 (petimi) knjižnimi kazalkami. Avtorji sami odgovarjajo za avtorstvo predloženih izdelkov.
 - Knjižne kazalke morajo biti tematsko povezane s knjigo, knjižnicami ali ZBDS. Na kazalki naj bo na poljubnem mestu navedeno »**Zveza bibliotekarskih društev, www.zbds-zveza.si**«.
 - Knjižne kazalke morajo imeti izdelane obe strani. Na hrbtni strani naj bosta navedena ime in priimek avtorja.
 - Knjižne kazalke morajo biti primerne za uporabo v knjižnem gradivu. Velikost, barve, oblika in izbira materiala so poljubni. Pri njihovi izdelavi lahko uporabite logotipe ZBDS, dostopne na http://www.zbds-zveza.si/dokumenti/2011/NATECAJ_kazalke_zbds.pdf
3. Sodelujoči naj izdelane knjižne kazalke, skupaj s podatki o svojem imenu in priimku, naslovu in elektronskem naslovu, pošljejo najkasneje do **15. septembra 2011** na naslov:

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
»Knjižne kazalke«
 Turjaška 1, 1000 Ljubljana
4. Prejete knjižne kazalke postanejo last ZBDS, na katerega se trajno prenesejo materialne avtorske pravice, moralne pravice na delu pa obdržijo avtorji le-teh. Če je bila kazalka oblikovana elektronsko, bodo nagrajeni avtorji naknadno zaproseni za posredovanje elektronske predloge.
5. Strokovna komisija, ki jo imenuje Izvršni odbor ZBDS, bo izmed prejetih knjižnih kazalk izbrala 3 najboljše in nagradila njihove avtorje. Poleg glavnih nagrad lahko Komisija podeli še največ 3 tolažilne nagrade.
6. Knjižne kazalke bomo predstavili tudi na spletni strani ZBDS. Izmed njih bodo obiskovalci spletne strani izglasovali najboljšo knjižno kazalko po izboru širše javnosti, ki bo posebej nagrajena.
7. Knjižne kazalke bodo predstavljene na strokovnem posvetovanju ZBDS (20. – 22. oktobra 2011, Maribor), kjer bo potekala končna razglasitev zmagovalcev natečaja in podelitev nagrad.

Za vsa nadaljnja vprašanja se lahko obrnete na: Špelo Razpotnik, (01) 5861-325, oziroma na elektronski naslov: zbds2010@gmail.com.

OBVESTILO AVTORJEM

Knjižničarske novice so informativni bilten, ki seznaja slovenske knjižnične delavce s tekočimi dogajanji in novostmi v stroki. Objavlja strokovne članke, poročila s strokovnih posvetovanj, srečanj in sestankov, prispevke o pomembnih dogodkih in novostih v knjižnicah, prispevke o projektih, v katerih sodelujejo knjižnice, intervjuje, mnenja in ocene, spominske in podobne zapise, obvestila in razpise ter obvestila o prireditvah, posvetih in drugih strokovnih dogodkih.

Navodila za pripravo prispevkov

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jasen, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev. Poleg imena avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključi v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni obliki (ime in priimek), in sicer z začetno navedbo "Od lepe proti desni:... ". Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali PNG formatu.

Z oddajo prispevka uredništvu se šteje, da avtor soglaša z objavo svojega prispevka v tiskani in elektronski obliki Knjižničarskih novic.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov icb@nuk.uni-lj.si. Prispevkov ne honoriramo!

Uredništvo Knjižničarskih novic

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Za knjižnico: Mateja Komel Snoj

Odgovorna urednica: Damjana Vovk (e-pošta: icb@nuk.uni-lj.si)

Uredniški odbor: Tomaž Bešter, Irena Kavčič, Daša Pokorn, mag. Darija Rozman

Fotografija na naslovnici: Milan Štupar (Suprasedelski kodeks, konec 10., začetek 11. stoletja)

Naklada: 400 izvodov

Tisk: COLLEGIUM GRAPHICUM d.o.o. Ljubljana

Naročila in odpovedi tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic: icb@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-176

Naročnina za leto 2011: 50,00 EUR za tiskano obliko & 1 brezplačen dostop do elektronske oblike, 30,00 EUR za dostop do elektronske oblike

